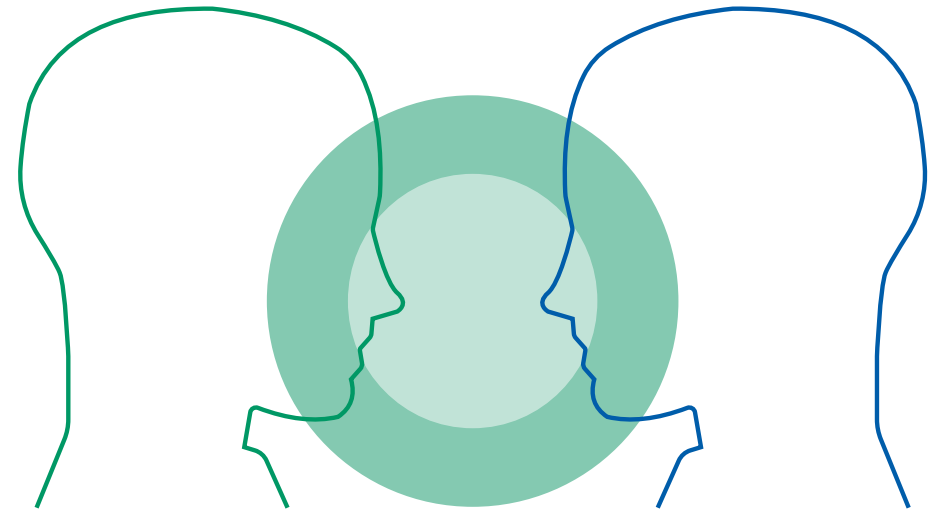

Project: Redefine gender transformative work
with men in Eastern Europe and South Caucasus

STUDIUL

Percepțiile bărbaților
cu privire la normele de gen
și violența în familie

Chișinău, 2023

Asociația Împotriva Violentei "Casa Mărioarei"
Tel.: +373 22 72 58 61
e-mail: cmarioarei@gmail.com

Project: Redefine gender transformative work
with men in Eastern Europe and South Caucasus

STUDIUL

Percepțiile bărbaților
cu privire la normele de gen
și violența în familie

Motto

*"Nici un băiat nu se naște violent sau nu se naște pentru a folosi violența.
 Noi aplicăm violența pe care o folosesc unii bărbați.
 Cu toții putem face bărbații a fi iubitori și grijulii de care lumea are nevoie."
 (Gary Barker, CEO and President of the Equimundo Center for Masculinities
 and Social Justice)¹*

Studiul "Percepțiile bărbaților cu privire la normele de gen și violența în familie" a fost realizat de către Asociația Împotriva Violentei în Familie "Casa Mărioarei" în cadrul Proiectului "Redefine gender transformative work with men in Eastern Europe and South Caucasus" finanțat de asociația MAN din Suedia.

Coordonator studiu: Elena Burca ...

Grupul de autori: ...Veronica Cernat

Andrei Pădure

Valentina Bodrug Lungu

Gheorghe Timoftică

Grigore Moga

CUPRINS

LISTA FIGURILOR

SUMAR EXECUTIV	4
INTRODUCERE	9
I. REPERE METODOLOGICE	15
II. REZULTATELE STUDIULUI	23
II.1. Percepțiile respondenților asupra normelor sociale legate de rolul bărbaților și femeilor în societate și familie	23
II.2. Percepțiile respondenților referitor la stereotipurile legate de masculinitatea toxică	32
II.3. Percepțiile respondenților referitor la legătura dintre stereotipuri și violența domestică	38
II.4. Percepțiile respondenților referitor la experiența personală a violenței domestice și impactul acesteia asupra comportamentului respondenților	49
II.5. Opiniile respondenților referitoare la necesitatea creării unor rețele sau cluburi pentru bărbați în care să se discute subiecte sensibile	51
III. CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	54

¹ <https://asiapacific.unwomen.org/en/stories/news/2023/12/talking-about-manhood>

SUMAR EXECUTIV

1. Rolurile tradiționale de gen și stereotipurile influențează în continuare repartizarea sarcinilor între femei și bărbați în familie, la locul de muncă și în societate. În cadrul studiului "Percepțiile bărbaților cu privire la normele de gen și violența în familie" s-a evidențiat că repartizarea rolurilor de gen în familie este abordată neunivoc. Pe de o parte se atestă progrese, pe de altă parte, în rândul bărbaților mai persistă stereotipurile de gen. Majoritatea respondenților – 53,26% au exprimat acordul (total și parțial) cu faptul că femeia nu poate face ceea ce poate face bărbatul. Totodată, doar 20,22% au agreeat că avansarea în carieră a femeilor poate complica relațiile cu soțul.
2. Un număr semnificativ de respondenți între 23,15% - 29,44% din cei chestionați au avut o atitudine neutră față de subiectele abordate. De fapt, a fi neutru înseamnă, în acest context, că nici nu au avut o atitudine negativă or pozitivă, își caută de viața lor și nu se interesează de viața altor oameni. Printre respondenții cu percepții neutre asupra subiectului prevalează cei din grupul de vârstă de 18-24 ani, din localitățile rurale, cu unele excepții.
3. Constatăm un progres vizibil: doar 9,44% - din bărbați au fost de acord (parțial or total) cu afirmația „Locul femeii este doar acasă”, comparativ cu studiul CDF, unde 90,5% dintre bărbați considerau că pentru o femeie cel mai important lucru este a avea grijă de casă și de a găti pentru familia ei (CDF, 2015, p.13).
4. Problema repartizării banilor, a salariului (finanțelor) este și problema puterii în familie. Respectiv, situațiile când femeia are un salariu mai mare decât bărbatul, devin deranjante pentru mulți bărbați. Datele cercetării au demonstrat că doar în jur de 9% din respondenți și-au exprimat acordul că femeia nu trebuie

să aibă un salariu mai mare decât bărbatul, iar o pătrime – 25,17% - au avut o poziție neutră.

5. Evidențiem detașarea de percepțiile stereotipe tradiționale în favoarea responsabilității ambilor părinți/parteneri pentru educarea copiilor în familie. Posibil, aceasta se datorează și politicilor și practicilor de promovare a concediului paternal în Moldova, implementării programelor de încurajare a paternității "pozitive" ș.a.
6. Termenul „masculinitate toxică” scoate în evidență anumite comportamente și moduri de gândire asociate adesea cu o gamă largă de caracteristici, de la duritatea mentală și fizică la sexism și misoginie. În cadrul studiului unele caracteristici au fost confirmate într-o măsură mai mare sau mai mică, fiind stabilit impactul stereotipurilor de gen asupra formării „masculinității toxice”.
7. În acest sens, a fost explorat stereotipul legat de managementul emoțiilor la bărbați și anume de exteriorizarea acestora. Or, afirmația precum că bărbatul adevărat nu plânge niciodată, crează bariere în maturizarea/ dezvoltarea emoțională a băieților/ bărbaților. Reiterăm, că aproape jumătate (49,21%) nu au susținut, iar 28,54% au susținut acest deziderat.
8. O caracteristică importantă a imaginii bărbaților, influențată de stereotipurile de gen, vizează deschiderea lor pentru a cere asistență or ajutor în caz de necesitate. Apreciem faptul că majoritatea respondenților (45,84%) au fost de acord că bărbatul adevărat poate avea nevoie de ajutorul unui psiholog. Dar numărul mare al celor cu poziție neutră (30,79%) confirmă persistența problemei la acest capitol.
9. Drept reper important în contextul prezentei cercetări, reprezintă problema controlului în relațiile de gen. Nevoia de control poate provoca conflicte în relații, violență în familie, poate afecta cariera și calitatea vieții în general. Menționăm la acest capitol că o bună parte din cei chestionați (58,87%) au demonstrat dezacord privind supușenia femeii față de bărbat.

10. Considerăm că numărul semnificativ al persoanelor cu poziție neutră la mai multe subiecte referitor la masculinitate (între 22%- 26%) confirmă persistența problemelor. Posibil, pentru aceștia poziția neutră poate fi un "paravan", după care să-și ascundă propriile emoții, percepții.
11. Convenția de la Istanbul (2011) subliniază că violența de gen împotriva femeilor este un fenomen structural, adânc înrădăcinat în raporturile inegale de putere dintre bărbați și femei¹. Respectiv, percepția bărbaților a acestui fenomen prezintă interes aparte.
12. Unul din subiectele controversate ale fenomenului violenței reprezintă încercarea de justificare a violenței în familie/cuplu, în special față de femei și copii. Rezultatele studiului denotă că doar 6,29% au recunoscut posibilitatea situațiilor în care femeia merită să fie lovită de către partener, 17,08% reproduc percepția că femeile provoacă partenerul la violență, acesta fiind un progres vizibil comparativ cu datele studiului CDF, unde 41,1% dintre bărbați susțineau că sunt momente când femeia trebuie bătută (CDF, 2015, p.14).
13. Totodată, îngrijorător este numărul semnificativ al persoanelor cu poziție neutră vizavi de aspectele legate de violență: între 15,73% - 27,64%, majoritatea făcând parte din grupul de vârstă de vârstă 18-24 de ani, din localitățile rurale, cu unele excepții. Or, poziția neutră față de situații legate de violență poate conduce la indiferență (neimplicare) și toleranță. În raport cu cazurile de violență, indiferența poate genera violența – prin neimplicare în stoparea și combaterea acesteia, se poate ajunge la complicitate tăcută și suport indirect. Reiterăm importanța unei toleranțe 0 față de violența în familie, VBG, în corespundere cu standardele internaționale.

¹ Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice <https://rm.coe.int/168046253e>

14. Violența sexuală este un fenomen social extrem de grav, cu consecințe de lungă durată pentru victime. Impunerea oricăror acțiuni cu caracter sexual, fără consimțământul partenerii, reprezintă violență sexuală. Faptul că la subiectul precum că femeia trebuie să accepte întotdeauna solicitarea bărbatului pentru sex - înregistrăm cel mai înalt număr de persoane pe parcursul studiului cu o poziție neutră denotă o problemă semnificativă la acest capitol.
15. În contextul celor abordate mai sus, se înscrie și subiectul relațiilor sexuale între parteneri, care în cazul lipsei de consimțământ din partea partenerii, este caracterizat drept viol. Tradițional, acest subiect este foarte sensibil, pornind de la ideea obligațiilor conjugale în cuplu.
16. Totodată, a fost explorată percepția bărbaților referitor la posibilitatea de a provoca violul prin îmbrăcăminte și comportamentul femeii. Prin astfel de afirmații, unii bărbați încearcă transferul de responsabilizare pentru acțiunile de violență sexuală de la agresor asupra victimei. Datele studiului relevă că 37,08% din respondenți sunt de acord că îmbrăcăminte și comportamentul femeii poate provoca violul. Constatând un progres ușor comparativ cu studiul din 2015, unde peste 40 la sută dintre bărbați menționau femeia responsabilă pentru cazurile de viol (CDF, 2015, p.15), concluzionăm importanța fortificării lucrului pe acest segment.
17. Tradițional, aplicarea violenței, în special față copii, este asociată cu disciplinarea persoanelor. Faptul că aproape o pătrime (24,27%) din bărbați au acceptat ideea posibilității pedepsei fizice a copiilor în scop educațional confirmă persistența stereotipului de superioritate a părintelui, încercarea de substituie a conceptelor și diminuarea impactului pedepsei corporale, aducerea acesteia ca normalitate.

18. Valorile și comportamentele învățate în familie se perpetuază de-a lungul anilor. În cazurile de violență în familie, impactul acestora asupra copiilor este dezastruos. În cadrul studiului, s-a recurs la explorarea experienței personale de către participanți a violenței domestice, subiectul fiind abordat cu mare grijă.
19. Din numărul total de respondenți, 12,58% au recunoscut impactul violenței în familia lor în copilărie și a abuzului față de mama lor asupra atitudinii lor personale față de partenera de viață și copii. 23,82% au preferat să nu răspundă (în număr mai mare decât anterior). Astfel, a fost confirmat că impactul violenței în familie asupra copiilor (ca victime or ca martori) poate fi de lungă durată, modelând comportamentele și relațiile lor pe durata vieții.

INTRODUCERE

Lumea din jurul nostru se află într-o transformare rapidă. Pe fundalul multiplelor crize din ultimii ani (COVID-19, criza umanitară și energetică generată de războiul în Ucraina, schimbările climatice) se produc schimbări semnificative la nivel global, regional, național. Fenomenele menționate afectează direct și indirect modul de viață al oamenilor, inclusiv relațiile și rolurile de gen în viața publică și privată.

Astfel, studiile, realizate în mai multe țări, inclusiv în Republica Moldova, au demonstrat impactul dezastruos al pandemiei COVID-19 asupra populației, afectând și femeile și bărbații, dar în mod disproporționat. De exemplu, datele confirmă creșterea numărului de cazuri de violență în familie², schimbări semnificative ale arhitecturii relațiilor atât la nivelul instituției familiei, cât și la nivel de comunitate și societate.

Alte studii constată diferențe de gen în percepția riscurilor legate de schimbările climatice³, dar și a strategiilor de reziliență (Damian-Timoșenco, Bodrug-Lungu)⁴.

Totodată, reiterăm faptul că crizele exacerbează inegalitățile existente anterior⁵, inclusiv violența în bază de gen.

În contextul celor expuse mai sus, menționăm unele aspecte specifice ale situației femeilor și bărbaților în Republica Moldova. Din primele zile de la proclamarea independenței în 1991, Republica Moldova și-a asumat angajamentul internațional și național de

² UN Women, 2020 Nevoile femeilor afectate de violență în familie, violență în bază de gen și răspunsul sistemic la cazurile de violență în familie în contextul crizei Covid-19 https://moldova.unwomen.org/sites/default/files/FIELD%20Office%20Moldova/Attachments/Publications/2020/RAPORT_VIOLEN-TA_COVID_0608_1.pdf

³ UN. Committee on the Elimination of Discrimination against Women. General recommendation No. 37 (2018) on the gender-related dimensions of disaster risk reduction in the context of climate change

⁴ DAMIAN-TIMOȘENCO G., BODRUG-LUNGU V. Formarea competenței de reziliență climatică la adolescenți. MECC, USM. Chișinău: ArtPoligraf SRL, 2021. -224 p. ISBN 978-9975-3498-8-8.

⁵ Humanitarian Crises Continue to Exacerbate Gender Inequalities. <https://2022.gho.unocha.org/trends/humanitarian-crises-continue-exacerbate-gender-inequalities/>

asigurare a egalității de gen. Respectiv, autoritățile naționale au întreprins mai multe acțiuni, precum ratificarea convențiilor internaționale, adoptarea cadrului legal și a documentelor normative corespunzătoare. Printre acțiunile cele mai importante constatăm: ratificarea Convenției privind eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei (CEDAW) în 1994 și a Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice în 2021, a Convenției ILO Nr.111 privind interzicerea Discriminării (la angajare și ocupare), din 1958/ în 1996, a Convenției ILO Nr.100 privind Remunerarea Egală, din 1951/în 2001; a Convenției ILO Nr.183 privind Protecția Maternității, din 2000/în 2006 ș.a. Totodată, autoritățile și-au asumat realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă a Agendei 2030 (în special, ODD 5, privind realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor).

Pe parcursul anilor a fost adoptat un cadru legal dedicat asigurării egalității între femei și bărbați, prevenirii și combaterii violenței în familie, implementate diverse programe de includere a dimensiunii de gen în diferite sectoare precum educația, câmpul muncii, sănătatea și protecția socială, justiția, securitatea și apărarea ș.a.

Asigurarea egalității de gen reprezintă una din priorități în parcursul de aderare al Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

În anul 2023 Republica Moldova a fost menționată ca țară cu cel mai înalt rang privind paritatea de gen din regiune, alături de Belarus și Armenia (WEF GGGR, 2023, p. 6).⁶ Conform indicatorilor World Economic Forum, țara s-a plasat pe locul 19 între 146 țări, scorul total fiind cu 3 puncte în scădere față de anul 2022 (WEF GGGR, 2023, p. 11).

Deși au fost înregistrate progrese în domeniu, egalitatea de gen devenind parte a actelor normative și a politicilor publice, există rezerve referitor la asigurarea "de facto" a acesteia. Astfel, în Observațiile finale asupra celui de-al șaselea raport periodic al

Republica Moldova, Comitetul ONU pentru eliminarea discriminării împotriva femeilor menționează multitudinea de probleme în domeniu cu care se confruntă Republica Moldova (CEDAW/C/MDA/CO/6)⁷, inclusiv din cauza persistenței stereotipurilor de gen.

Mai mult, în contextul multiplelor crize, cu care se confruntă țara, se conturează importanța regândirii mai multor aspecte legate de egalitatea de gen din perspectiva intersecționalității, inclusiv a normelor și relațiilor de gen.

În acest sens, actuale și binevenite sunt rezultatele studiului "Percepțiile bărbaților cu privire la normele de gen și violența în familie" realizat în 2023 de echipa "Casa Mărioarei" în cadrul Proiectului "Redefine gender transformative work with men in Eastern Europe and South Caucasus".

Scopul studiului a fost identificarea percepțiilor bărbaților cu privire la normele de gen, relațiile cu membrii familiei și violența domestică.

Ambiția programului regional din cadrul proiectului constă în a contribui la reducerea violenței și la creșterea egalității de gen prin transformarea normelor stereotipe de masculinitate. Obiectivul programului regional implică actorii societății civile din Europa de Est (Republica Moldova, Belarus) și Caucazul de Sud (Georgia, Armenia) într-o colaborare efectivă pentru egalitatea de gen, redefinirea normelor de masculinitate și prevenirea violenței, în vederea asigurării drepturilor și securității femeilor.

Scopul proiectului constă în creșterea nivelului de informare și implicare a bărbaților în procesul de creștere și educare a copiilor și în împărțirea responsabilităților casnice ca strategie pentru promovarea egalității de gen și prevenirea violenței în familie.

Durata proiectului: 2023-2027

⁶ Global Gender Gap Report, 2023, p. 6. https://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2023.pdf

⁷ <https://digitallibrary.un.org/record/3856669?v=pdf>

Proiectul își propune următoarele:

Să atragă atenția societății asupra problemelor legate de violența de gen, în special violența domestică și să evidențieze importanța implicării bărbaților în prevenirea și combaterea violenței, precum și importanța participării tatălui și soțului în educația copiilor și în responsabilitățile casnice.

Să selecteze grupuri de bărbați care doresc să se implice în proiect, să învețe și să aducă o schimbare în societate, oferindu-le cunoștințele necesare. Se va forma un grup de formatori care vor lucra cu bărbații deschiși la schimbare, le vor furniza cunoștințe și îi vor instrui în calitate de agenți ai schimbării.

Obiectivul 1:

- Creșterea nivelului de informare în societate despre rolul bărbaților în promovarea egalității de gen și în combaterea violenței de gen, în special a violenței domestice.
- Stimularea motivației bărbaților și a tatălilor de a participa la discuții despre egalitatea de gen, de a se implica activ în creșterea și educarea copiilor și de a crește nivelul de conștientizare cu privire la importanța implicării lor în responsabilitățile casnice și în dezvoltarea abilităților parentale.

Obiectivul 2:

- Îmbunătățirea cunoștințelor a cel puțin 5 formatori locali, care ulterior vor pregăti și sprijini viitori și actuali tați care doresc să construiască relații de familie armonioase și sănătoase.

Obiectivul 3:

- Sensibilizarea și promovarea practicilor bune în rândul bărbaților, băieților și tatălilor în ceea ce privește implicarea în educația copiilor, responsabilitățile casnice și comunicarea armonioasă în familie.
- Creșterea numărului de publicații în mass-media și pe rețelele sociale, abordând subiecte precum rolul bărbaților în familie, implicarea activă a bărbaților în procesul de creștere și educare a copiilor, violența de gen, evenimente și activități ale proiectului.

Acțiuni planificate:

- Organizarea întâlnirilor cu potențiali parteneri, inclusiv reprezentanți ai autorităților publice locale, instituții de învățământ, agenți economici, ONG-uri și alte persoane active, pentru a selecta comunități deschise colaborării.
- Realizarea unui studiu cantitativ privind percepțiile bărbaților cu privire la normele de gen și violența în familie.
- Realizarea unui studiu calitativ prin intermediul a 13 focus-grupuri cu câte 10-12 participanți (tineri, viitori tați și tați) din diferite regiuni ale țării.
- Desfășurarea a 3 ateliere regionale cu 15 participanți (tineri, viitori tați și tați) pentru identificarea unor viitori facilitatori locali ai activităților cu grupuri de bărbați din comunitățile lor de origine.
- Formarea unui grup de bărbați (4-6) facilitatori locali cu practici pozitive de promovare a egalității de gen, abilități sporite de comunicare cu copiii, împărțirea responsabilităților casnice și educație non-conflictuală, pentru a servi drept resurse în cadrul proiectului.
- Instruirea facilitatorilor locali pentru a acționa în calitate de agenți ai schimbării și a organiza câte 4 întâlniri cu grupuri formate din 10 bărbați în localitățile lor de origine în vederea schimbării percepțiilor acestora.

Rezultate așteptate:

- Creșterea nivelului de informare și conștientizare în rândul grupului identificat de bărbați, băieți și tați actuali și viitori, cu privire la egalitatea de gen și împărțirea responsabilităților casnice, inclusiv educația copiilor.
- Încheierea a cel puțin 5 acorduri de colaborare cu autoritățile publice locale, instituții publice și private, și ONG-uri.

- Formarea a cel puțin 5 bărbați cu practici pozitive în promovarea egalității de gen, abilități sporite de comunicare cu copiii, împărțirea responsabilităților casnice și educație non-conflictuală, care au acceptat să fie resurse în cadrul proiectului.
- Participarea a cel puțin 50 de bărbați la discuțiile din ateliere și grupurile de discuții.
- Îmbunătățirea cunoștințelor a cel puțin 5 formatori locali, care sunt pregătiți să continue lucrul cu bărbații în etapele următoare.

I. REPERE METODOLOGICE

Studiul "Percepțiile bărbaților cu privire la normele de gen și violența în familie" a fost realizat de echipa "Casa Mărioarei" în cadrul Proiectului "Redefine gender transformative work with men in Eastern Europe and South Caucasus", finanțat de asociația MAN din Suedia.

Chestionarea respondenților s-a desfășurat în perioada iulie-octombrie 2023.

A fost realizat un studiu observațional de tip prospectiv, transversal, cantitativ și calitativ.

Scopul studiului a fost identificarea percepțiilor bărbaților cu privire la normele de gen, relațiile cu membrii familiei și violența domestică.

Obiectivele studiului au cuprins:

- ▶ Analiza percepțiilor respondenților asupra normelor sociale legate de rolul bărbaților și femeilor în societate și familie
- ▶ Stabilirea stereotipurilor masculinității toxice
- ▶ Determinarea legăturii dintre stereotipuri și violența domestică
- ▶ Explorarea experienței personale a violenței domestice și impactul acesteia asupra comportamentului respondenților.

La studiu au participat 3 categorii de bărbați: bărbați tineri neîncadrați în relație și fără copii; bărbați aflați într-o relație, dar fără copii; bărbați aflați în relație și cu copii.

Studiul cantitativ. Cercetarea cantitativă s-a realizat prin intermediul unui sondaj care a cuprins toate cele 3 categorii de bărbați.

Pentru realizarea obiectivului înaintat a fost elaborat un instrument pentru colectarea informațiilor sub forma unui chestionar confidențial (se anexează) denumit "Percepțiile bărbaților cu privire la normele de gen și violența în familie", structurat în 2 compartimente: 1. Date demografice despre respondent și 2. Aprecierea percepțiilor respondentului. Chestionarul s-a focusat pe următoarele elemente: percepțiile respondenților privind normele sociale legate de rolul bărbaților și femeilor în societate și familie, stereotipurile privind masculinitatea toxică, relația dintre stereotipuri și violența în familie, experiența de violență domestică personală și impactul acesteia asupra comportamentului respondentului. Chestionarul a cuprins 36 de întrebări de tip închis, dintre care 6 întrebări demografice privind respondentul, 25 de întrebări pentru evaluarea percepțiilor 3 întrebări referitoare la experiența de violență personală și 2 întrebări privind viziunea respondenților despre necesitatea creării unor rețele sociale pentru comunicarea dintre bărbați. Percepțiile respondenților au fost evaluate prin intermediul scalei Likert, care permite obținerea opiniei respondentului și a gradului său de exprimare pe o scală de la 1 la 5.

Unele întrebări ce țin de percepții și stereotipuri au fost preluate din studiul național *Bărbații și egalitatea de gen în Republica Moldova: În baza metodologiei IMAGES*, realizat de CDF în 2015 și a urmărit scopul de a constata opiniile respondenților în dinamică.

În scopul evaluării gradului de înțelegere și interpretare a datelor, versiunea inițială a chestionarului a fost testată în cadrul studiului pilot pe un eșantion de 8 bărbați, acțiune ce a permis definitivarea conținutului chestionarului, completarea răspunsurilor, corectarea întrebărilor interpretate ambiguu sau neînțelese de către respondenți și elaborarea versiunii finale a chestionarului. Volumul eșantionului a fost calculat în baza următoarelor operații metodologice ale cercetării sociale:

- stabilirea colectivității statistice generale
- calcularea eșantionului de studiu

În calitate de criteriu unic de includere în lot au fost bărbații adulți. Drept colectivitate statistică generală (N) au fost considerați 910541 de bărbați adulți conform datelor Biroului Național de Statistică.

Lotul de cercetare reprezentativ a fost calculat în Programul Epilinfo 7.2.2.6, compartimentul „StatCalc – Sample Size and Power” în baza următorilor parametri: intervalul de încredere pentru 95.0% de semnificație a rezultatelor, totalitatea statistică 910541 de bărbați adulți, probabilitatea de apariție a fenomenului 50,0%, design-effect – 1. Astfel, a fost obținută mărimea lotului de minim 384 de respondenți. Având în vedere că chestionarele au fost completate de respondenți individual, în scopul păstrării reprezentativității eșantionului s-a ținut cont de probabilitatea apariției non-răspunsurilor, care pentru lotul dat de studiu a fost prognozat în mărime de maxim 10,0%. În final, a fost obținută mărimea lotului ajustat cu non-răspuns de minim 423 de respondenți.

În scopul chestionării mai facile a respondenților, chestionarul a fost structurat și administrat pe platforma Google Forms, asigurând un acces nelimitat al potențialilor respondenți. Datele obținute au fost automat introduse odată cu completarea chestionarului în baza de date pentru ulterioara prelucrare statistică. Pentru simplificarea accesului, chestionarul digitalizat a fost codificat prin QR-cod, care a fost scanat de fiecare respondent în parte. QR-codul și invitația de participare la studiu a fost difuzată prin intermediul rețelelor sociale. O parte dintre chestionare au fost completate la începutul discuțiilor din cadrul focus-grupurilor. Completarea chestionarului a fost voluntară, anonimă și a durat în mediu 10-15 minute. În preambulul chestionarului, respondentul a fost avizat că completarea chestionarului reprezintă consimțământul acestuia pentru participare la studiu. În total, la cercetarea cantitativă au participat 445 de respondenți.

Studiul calitativ. Cercetarea calitativă s-a realizat prin intermediul atelierelor de focus-grup care au inclus toate cele 3 categorii de bărbați ai studiului. În total, în perioada lunilor iulie-septembrie inclusiv 2023 au fost desfășurate 13 ateliere de focus-grup după cum urmează:

nr. d/o	Localitatea	Data desfășurării	Număr participanți
1	mun. Chișinău	12.07.2023	11
2	mun. Chișinău	13.07.2023	11
3	mun. Chișinău	14.07.2023	11
4	or. Comrat	24.07.2023	10
5	mun. Cahul	24.07.2023	11
6	or. Leova	25.07.2023	10
7	or. Cantemir	25.07.2023	13
8	mun. Bălți	26.07.2023	9
9	or. Drochia	26.07.2023	11
10	or. Soroca	26.07.2023	9
11	mun. Ungheni	05.09.2023	12
12	or. Căușeni	07.09.2023	12
13	or. Anenii Noi	07.09.2023	10

În total, la atelierele de focus-grup au participat 140 de bărbați din toate cele 3 categorii planificate. Discuțiile din cadrul atelierelor au avut loc cu consimțământul tuturor participanților. Doar unii participanți au refuzat să indice datele personale în tabelul de prezență la eveniment, însă nu au refuzat să se implice în activități. La începutul atelierului formatorii au prezentat participanților cu titlu de informare datele generale privind proiectul în cadrul căruia s-au desfășurat activitățile și scopul acestora. Apoi, participanții au fost solicitați să scaneze QR-codul și au completat chestionarul online. Doar câțiva respondenți au întâmpinat dificultăți de accesare a chestionarului digitalizat, fapt determinat de uitarea parolei de acces la contul Google personal. Acestor respondenți li s-a oferit posibilitatea să completeze chestionarul pe suport de hârtie, datele cărora au fost introduse manual în baza de date. Pentru discuții au

fost folosite aceleași 25 de întrebări pentru evaluarea percepțiilor și 2 întrebări privind viziunea respondenților despre necesitatea creării unor rețele sociale pentru comunicarea dintre bărbați din chestionarul parte a studiului cantitativ. Această consecutivitate de acțiuni a fost respectată pentru a afla opiniile originale ale respondenților, neafectate de discuțiile cu formatorii.

Scopul discuțiilor pe marginea acestor întrebări a fost de completare a datelor cantitative cu cele calitative prin precizarea argumentelor respondenților referitoare la normele sociale legate de rolul bărbaților și femeilor în societate și familie, stereotipurile privind masculinitatea toxică, relația dintre stereotipuri și violența în familie. Întrebările referitoare la experiența de violență personală și impactul acesteia asupra atitudinilor și comportamentelor respondenților nu au fost atinse în cadrul discuțiilor. Un subiect aparte la finalul discuțiilor l-au constituit întrebările privind viziunea respondenților despre necesitatea creării unor rețele sociale pentru comunicarea dintre bărbați.

Informații cu referire la respondenți:

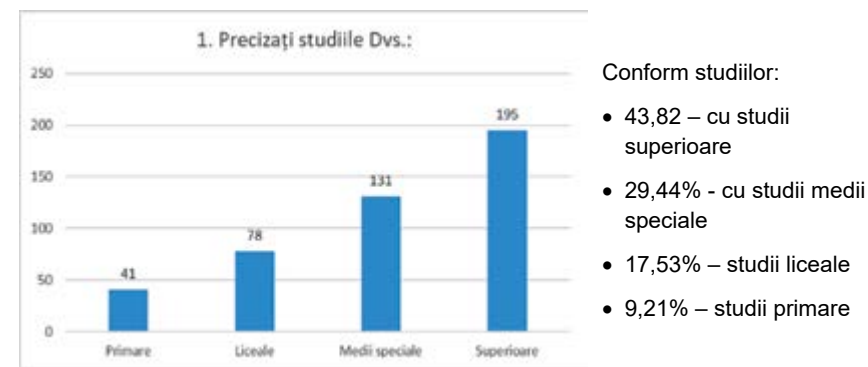

Figura 1. Studiile respondenților

Conform statutului profesional: 51,9% - neangajați, 48,1% - angajați în câmpul muncii.

Conform categoriilor de vârstă: 63,37% - grupul de vârstă 18-24 ani; 18,20% - 25-35 ani; 18,42% - 36-55 ani.

După mediul de reședință: 61,34% - din localitățile urbane, 38,66% - din localitățile rurale.

Din numărul total de respondenți, 44,04% nu au beneficiat anterior de instruire în domeniul violenței în familie și a egalității de gen.

Având în vedere complexitatea subiectelor explorate, s-a recurs la o scurtă prezentare a termenilor abordați.

Percepțiile sunt procese psihofiziologice senzoriale cu ajutorul cărora recunoaștem un obiect sau fenomen. Acestea pot fi definite ca procese prin care adunăm, organizăm și interpretăm informațiile, care provin din exterior. Totodată, percepțiile reprezintă imagini primare, care conțin totalitatea informațiilor despre însușirile concrete ale obiectelor și fenomenelor urmare a acțiunii directe a acestora asupra analizatorului. Acestea joacă un rol foarte mare în dezvoltarea noastră, atât psihică cât și fizică.

Propriile percepții au stat întotdeauna la baza deciziilor oamenilor atât personale cât și profesionale. Dar pe parcursul maturizării indivizilor, acestea devin din ce în ce mai complexe și mai ample. Adică cu cât avem mai multe informații despre mediu, cu atât îl putem conștientiza mai bine.

Oamenii sunt diferiți, pentru că gândesc diferit, au experiențe diferite de viață, sunt influențați de diverși factori. Printre factorii determinanți ai percepțiilor se înscriu: factorii psihofiziologici (abilitățile cognitive, emoțiile ca reacții instinctuale, reacția pluridimensională a corpului la evenimente etc.), demografici (vârsta, sexul, statutul familial), socio-culturali (familia, comunitatea, prietenii, biserica, practicile culturale care modelează exprimarea emoțiilor, stereotipurile), ș.a.

Normele de gen sunt standarde și așteptări la care se conformează în general femeile și bărbații în cadrul unei anumite societăți, culturi sau comunități la un moment dat. În viața cotidiană acestea sunt idei despre cum trebuie să fie și să se comporte femeile și bărbații. Normele de gen interiorizate devreme în viață, pot determina un întreg ciclu de viață de socializare și stereotipizare de gen (Eige, Glossary).⁸

⁸ Glossary https://eige.europa.eu/publications-resources/thesaurus/terms/1288?language_content_entity=ro

Femeile și bărbații se manifestă prin *roluri de gen*. Acestea sunt norme sociale și comportamentale, care în cadrul unei anumite culturi sunt considerate în general adecvate social pentru persoanele de un anumit sex (Eige, Glossary).⁹ Rolurile de gen determină de multe ori responsabilitățile și sarcinile tradiționale atribuite femeilor, bărbaților, fetelor și băieților. Ca și genul, rolurile de gen evoluează în timp, în special prin împuternicirea femeilor și transformarea masculinităților.

Stereotipurile de gen sunt considerate convingerile, ideile, credințele pe care le au oamenii dintr-o societate în privința atributelor și așteptărilor comportamentale ale bărbaților și femeilor. Apariția stereotipurilor de gen este condiționată de faptul că modelul relațiilor de gen din punct de vedere istoric s-au stabilit în așa fel că diferențele de sex se situau deasupra celor individuale, deosebiri calitative personale ale femeii și bărbatului (Bodrug-Lungu, p.23).¹⁰

Masculinitatea este văzută drept un set de calități, comportamente și roluri asociate bărbaților. Tradițional, masculinitatea este confundată cu agresivitatea. Astăzi, tot mai des este utilizat termenul de „*masculinitate toxică*”, care se referă la atitudinile construite social, descrie rolul de gen masculin ca fiind violent, dominant, agresiv, misogin, sexual, care detestă slăbiciunea, cu accent puternic pe încrederea în sine ș.a. Masculinitatea toxică reprezintă așteptări culturale și standarde ale comportamentului agresiv pentru bărbați, care sunt dăunătoare nu numai femeilor și societății, dar și bărbaților înșiși.

„Violența împotriva femeilor” este înțeleasă drept o încălcare a drepturilor omului și o formă de discriminare împotriva femeilor și va însemna toate acțiunile de violență de gen care rezultă în, sau care sunt probabile a rezulta în, vătămarea sau suferința fizică, sexuală, psihologică sau economică cauzată femeilor, inclusiv amenințările cu asemenea acțiuni, coerciția sau deprivarea arbitrară de libertate, indiferent dacă survine în public sau în viața privată (Convenția de la Istanbul).

⁹ https://eige.europa.eu/publications-resources/thesaurus/terms/1114?language_content_entity=ro

¹⁰ Bodrug-Lungu, V. Glosar și specificări conceptuale „Egalitatea de gen și Educația”, 2019

„Violența domestică” reprezintă toate acțiunile de violență fizică, sexuală, psihologică sau economică, care survin în familie sau în unitatea domestică sau între foștii sau actualii soți sau parteneri, indiferent dacă agresorul împarte sau a împărțit același domiciliu cu victima (Convenția de la Istanbul).

În contextul prezentei cercetări, atenție aparte necesită varianta de răspuns „Neutru”, care poate avea interpretări multiple. A avea o atitudine neutră (invariabilă) înseamnă să nu te implici, să nu influențezi pe cineva cu o anumită părere, practic o poziție de neamestec. Totodată, în raport cu fenomenul violenței în familie, poziția „neutră” se asociază mai mult cu indiferența or toleranța. În acest sens, se impun sintagme explicite: „Indiferența generează violența și nu poate fi susținută”; „Toleranța 0 față de violență!”.

Totodată, reiterăm faptul că prezenta cercetare nu este o lucrare științifică, oferind informații valoroase atât specialiștilor cât și publicului larg pentru înțelegerea tendințelor în perceperea de către bărbați a normelor și rolurilor de gen și identificarea strategiilor de lucru.

II. REZULTATELE STUDIULUI

Rezultatele cercetării cantitative au fost structurate pe componente în baza întrebărilor adresate.

2.1. Percepțiile respondenților asupra normelor sociale legate de rolul bărbaților și femeilor în societate și familie

Normele de gen crează contextul social de dezvoltare a femeilor și bărbaților. Normele de gen ghidează deciziile, relațiile, comportamentele femeilor și bărbaților în condiții sociale concrete. Rolurile de gen determină de multe ori responsabilitățile și sarcinile tradițional atribuite femeilor și bărbaților în societate și în familie.

Percepțiile bărbaților asupra rolurilor femeilor și bărbaților în societate și familie reprezintă pre-condiție importantă în înțelegerea contextului de activitate pe viitor.

La capitolul capacităților bărbaților și femeilor de a realiza activități, rezultatele sunt următoarele (figura 2):

Majoritatea respondenților – 53,26% au exprimat acordul (total și parțial) cu faptul că femeia nu poate face ceea ce poate face bărbatul.

23,15% din cei chestionați au avut o atitudine neutră.

Doar 23,59% au exprimat dezacordul (total și parțial) cu o astfel de stare a lucrurilor.

Fig. 2. Ceea ce poate face bărbatul nu poate face femeia

În raport cu vârsta, reședința și studiile, printre bărbații care au răspuns pozitiv, majoritatea fac parte din grupul de vârstă 25-35 ani, sunt din localitățile rurale, cu studii medii speciale.

Printre persoanele cu percepții neutre asupra subiectului majoritatea sunt din grupul de vârstă de 18-24 ani, din localitățile rurale.

În cadrul discuțiilor din focus-grupuri majoritatea bărbaților participanți au confirmat aceasă opinie, însă au explicat că s-au referit în special la acele activități care necesită o putere fizică mai mare. Cu toate acestea, participanții au fost suficient de flexibili în abordări și au acceptat exemplele aduse de facilitatori în care femeile din societatea contemporană reușesc să facă față activităților, inclusiv profesionale, ce necesită o forță fizică, precum activitatea în structurile de forță, armată, sport ș.a. Mai mult, unii participanți au opinat că în unele meserii tradițional atribuite bărbaților, femeile se descurcă mai bine. De aceea, și în această privință trebuie să fie asigurată egalitatea de șanse și dreptul femeilor de a-și manifesta abilitățile în activități ce necesită forță fizică, mai ales într-o societate tot mai mecanizată.

Percepțiile respondenților referitor la repartizarea rolurilor de gen în familie sunt reflectate în modul următor (figura 3).

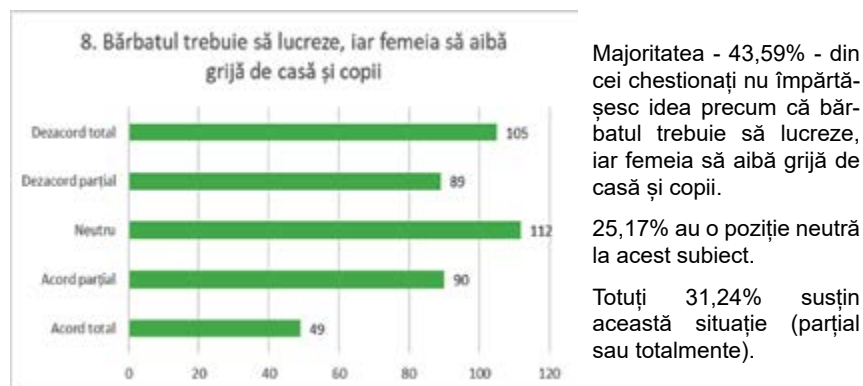

Fig. 3 Bărbatul trebuie să lucreze, iar femeia să aibă grijă de casă și copii

În raport cu vârsta, reședința și studiile, printre bărbații care au răspuns pozitiv, majoritatea fac parte din grupul de vârstă 25-35 ani, sunt din localitățile rurale, cu studii medii speciale.

Printre persoanele cu percepții neutre asupra subiectului majoritatea sunt din grupul de vârstă de 18-24 ani, dar fiind atât din localitățile urbane cât și cele rurale.

Discuțiile din focus-grupuri au confirmat datele cantitative, deoarece majoritatea participanților consideră că ambii parteneri de viață trebuie să activeze, femeia are dreptul la muncă și la dezvoltare profesională, iar activitățile legate doar de casă și copii ar conduce la o degradare personală și profesională. Unii participanți au fost de părere că această afirmație ar putea fi valabilă doar în primele luni ale vieții copiilor, fapt determinat de vulnerabilitatea lor sporită și dependența copiilor de mama ce alăptează. Mai mult, au existat voci care au afirmat că o femeie poate să aibă reușite profesionale mai mari decât bărbatul. Participanții s-au expus pozitiv și în privința concediului paternal, afirmând că rolul tatălui este important în dezvoltarea copilului. Această opinie a fost împărtășită atât de către bărbații cu copii, cât și de cei tineri.

Problema resurselor financiare în familie a fost mereu un lucru mai sensibil. Mai mult, deseori aceasta este o problemă de putere și control în familie. Figura 4 reflectă percepțiile bărbaților vizavi de controlul banilor în familie.

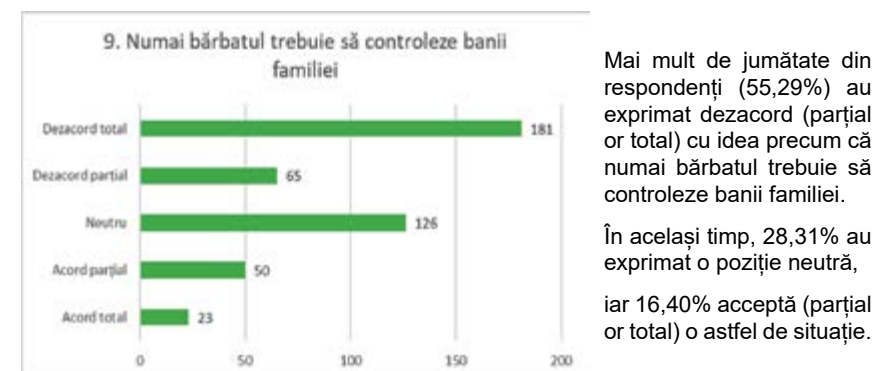

Fig. 4. Numai bărbatul trebuie să controleze banii familiei

Printre persoanele cu percepții neutre asupra subiectului majoritatea sunt din grupul de vârstă de 18-24 ani, din localitățile rurale.

În cadrul discuțiilor din focus-grupuri marea majoritate a participanților au considerat că ambii parteneri de viață trebuie să decidă modul de utilizare a mijloacelor financiare ale familiei, chiar dacă au existat unele voci ce au susținut că femeile cheltuie mai puțin rațional.

Expresia „Locul femeii este doar acasă” este utilizată, în general, de bărbații pentru care femeia se dovedește a fi ori prea deșteaptă, ori cu realizări profesionale / carieră de succes, mult peste al lor. Se mai întâmplă ca acest mesaj să fie adresat femeilor care sunt la început de carieră, pentru a le pune la punct – să-și știe locul. În figura 5 sunt reflectate percepțiile bărbaților la acest subiect.

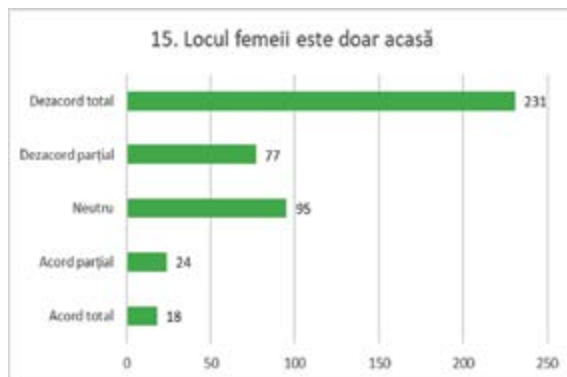

Fig. 5. Locul femeii este doar acasă

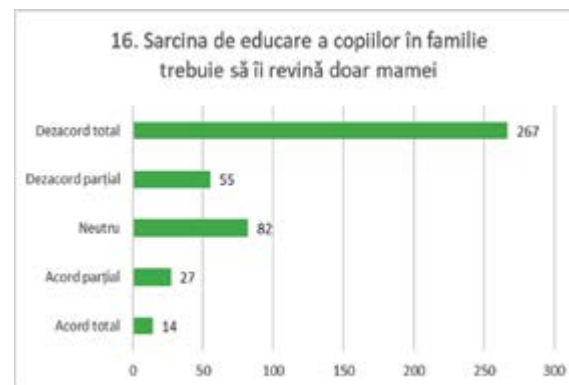
Printre persoanele cu percepții neutre asupra subiectului majoritatea sunt din grupul de vârstă de 18-24 ani, din localitățile rurale. În cadrul focus-grupurilor participanții au confirmat datele cantitative și au menționat că atât femeile, cât și bărbații au drepturi egale, iar unele femei reușesc să construiască o carieră profesională chiar mai bine decât unii bărbați. Mai mult, unii bărbați au menționat că femeia, care se ocupă doar de treburile casnice, degradează.

Marea majoritate a celor chestionați – 69,21% au menționat dezacord (parțial or total) cu afirmația „Locul femeii este doar acasă”.

21,35% - au demonstrat atitudine neutră.

9,44% - au fost de acord (parțial or total) cu afirmația „Locul femeii este doar acasă”.

Tradițional, sarcina de educare a copiilor în familie era văzută ca responsabilitatea primordială a mamei. În acest sens, tata era orientat mai mult spre asigurarea materială a familiei. În figura 6 sunt reflectate percepțiile bărbaților la acest subiect în cadrul prezentului studiu.

Marea majoritate a respondenților 72,36% au evidențiat că sarcina de educare a copiilor în familie nu ține doar de responsabilitatea mamei.

18,43% au rămas neutri.

Doar 9,21% au exprimat acordul că sarcina de educare a copiilor în familie trebuie să îi revină doar mamei.

Fig.6 Sarcina de educare a copiilor în familie trebuie să îi revină doar mamei

Avansarea în carieră a femeilor, tradițional, era contrapusă vieții de familie. În calitate de "argument" în acest sens era utilizată explicația precum că aceasta poate afecta relațiile cu soțul. În figura 7 sunt prezentate rezultatele cercetării referitor la avansarea în carieră a femeilor vs relațiile cu soțul. În cadrul discuțiilor participanții au exprimat un dezacord ferm cu acest mit, subliniind că copiii au nevoie de ambii părinți în procesul lor de educație indiferent de genul acestora în calitate de modele, tatăl are un rol important și-i poate oferi ceva inedit copilului său. Totodată, aceștia au opinat că un bărbat trebuie să simtă emoțiile de tată.

Fig. 7 Avansarea în carieră a femeilor poate complica relațiile cu soțul

În raport cu vârsta, reședința și studiile, printre bărbații care au răspuns pozitiv, majoritatea fac parte din grupul de vârstă 18-24 ani, sunt din localitățile rurale, cu studii medii speciale și primare.

Printre persoanele cu percepții neutre asupra subiectului majoritatea sunt din grupul de vârstă de 18-24 ani, din localitățile rurale.

Discuțiile cu participanții la focus-grupuri pe marginea acestui subiect a împărțit opiniile lor. Astfel, au existat participanți care nu s-au arătat deranjați dacă partenera sa de viață ar avansa în cariera profesională, afirmând chiar că această circumstanță ar reprezenta o motivare suplimentară pentru bărbat să depună eforturi pentru înaintare profesională. Pe de altă parte, au existat participanți care au menționat că în societatea de azi, afectată de anumite stereotipuri, avansarea în carieră a femeii ar putea complica relațiile. Cu toate acestea, s-a remarcat că acest stereotip nu ar trebui să limiteze femeia în creștere profesională. Unii participanți consideră că la baza acestui stereotip stă egoul unor bărbați. Cu toate acestea, unii participanți au opinat că femeile „mai înstărite” sunt și mai alintate, intră într-o zonă de disconfort determinat de salariul mai mic al soțului și tind să rupă relația cu partenerul său, iar aceasta duce la creșterea ratei divorțurilor.

Problema salariului (finanțelor) este și problema puterii. De obicei, bărbații se impun în familie prin faptul că câștigă mai mult,

Aproape jumătate din respondenți – 50,34% și-au exprimat dezacordul (total or parțial) cu această afirmație.

Totodată, un număr semnificativ – aproape o treime (29,44%) au păstrat poziția neutră.

20,22% au agreeat că avansarea în carieră a femeilor poate complica relațiile cu soțul.

că e normal un bărbat să câștige mai mult decât o femeie deoarece trebuie să asigure familia. Respectiv, situațiile când femeia are un salariu mai mare decât bărbatul, devin deranjante pentru mulți bărbați (figura 8). Mai mult, unii bărbați pot vedea aici și unele tentative de concurență și atac la statutul tradițional al bărbatului.

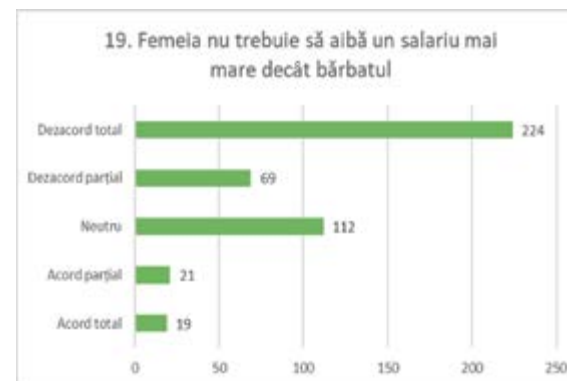

Fig. 8. Femeia nu trebuie să aibă un salariu mai mare decât bărbatul

Marea majoritate a celor chestionați – 65,84% - au indicat dezacord cu ideea că femeia nu trebuie să aibă salariu mai mare decât bărbatul.

Totodată, o pătrime – 25,17% - au o poziție neutră.

8,99% - sunt de acord că femeia nu trebuie să aibă un salariu mai mare decât bărbatul

Printre persoanele cu percepții neutre asupra subiectului majoritatea sunt din grupul de vârstă de 18-24 ani, din localitățile rurale.

În cadrul discuțiilor, majoritatea participanților nu s-au arătat deranjați dacă femeia ar avea un salariu mai mare, mulți dintre ei recunoscând că în familiile lor soțiile au un salariu mai înalt, fapt care nu le-a afectat relația. Pe de altă parte au existat participanți care s-au arătat deranjați, afirmând că femeile au nevoie de sprijin din partea bărbatului, o femeie puternică nu are nevoie de bărbat sau îl cicălește, nu se uită în direcția bărbaților cu venituri mai modeste și este mai predispusă spre divorț. Paradoxal, cele mai distorsionate percepții în privința acestor 2 întrebări le-au manifestat bărbații tineri fără relație.

Rolurile publice de gen au impact semnificativ asupra relațiilor în familie/cuplu. Dincolo de progresele în domeniul egalității de gen, percepțiile stereotipe precum că femeia nu poate fi un bun conducător mai bânduie în societate. Figura 9 reflectă percepțiile respondenților la acest subiect.

Fig. 9. Femeia nu poate fi un bun conducător (șef)

Printre persoanele cu percepții neutre asupra subiectului majoritatea sunt din grupul de vârstă de 18-24 ani, din localitățile rurale.

Opinia majorității participanților la discuții a fost în dezacord cu această afirmație, menționând că abilitățile persoanei contează și nu sexul ei, femeile pot fi chiar șefe mai bune decât bărbații și că acestea sunt mai răbdătoare. Totodată, unii participanți au considerat că femeile pot fi bune șefe doar în colectivele de femei.

În pofida studiilor care demonstrează că *"Femeile nu conduc mai bine dar nici mai prost decât bărbații"*¹¹, discuțiile la acest subiect mai persistă în spațiul public, fiind legat de manifestarea stereotipurilor de gen în societate (figura 10).

¹¹ <https://t-times.ro/categorii/tiruri/femeile-nu-conduc-mai-bine-dar-nici-mai-prost-decat-barbatii>

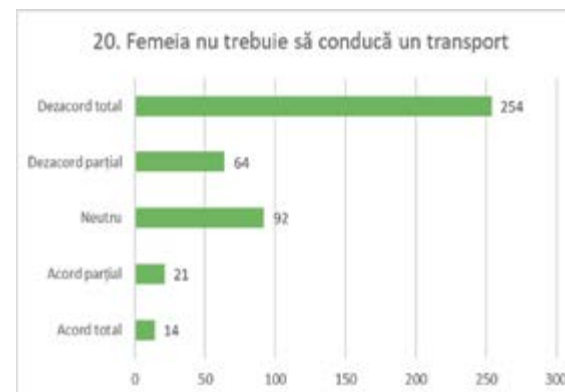

Fig. 10. Femeia nu trebuie să conducă un transport

Printre persoanele cu percepții neutre asupra subiectului majoritatea sunt din grupul de vârstă de 18-24 ani, din localitățile rurale.

Participanții la discuții au opinat în mare parte că acesta este un stereotip și că ceea ce contează este deținerea unui permis de conducător auto valabil și abilitățile necesare. Mai mult, s-a subliniat că femeile conduc de obicei mai atent și sunt mai puțin predispuse să accelereze decât bărbații. Unii participanți au subliniat că conducerea unui mijloc de transport face femeia mai autonomă și mobilă în realizarea sarcinilor de familie. Din experiența personală a unor participanți rezultă că femeile în trafic cauzează mai multe probleme decât bărbații.

Constatări:

1. Repartizarea rolurilor de gen în familie este abordată neunivoc. Pe de o parte se atestă progrese, pe de altă parte, mai persistă stereotipurile de gen în rândul bărbaților. Majoritatea respondenților – 53,26% au exprimat acordul (total și parțial) cu faptul că femeia nu poate face ceea ce poate face bărbatul. Totodată, doar 20,22% au agreeat că avansarea în carieră a femeilor poate complica relațiile cu soțul.
2. Un număr semnificativ de respondenți între 23,15% - 29,44% din cei chestionați au avut o atitudine neutră. Printre

persoanele cu percepții neutre asupra subiectului majoritatea sunt din grupul de vârstă de 18-24 ani, din localitățile rurale, cu unele excepții.

3. În raport cu vârsta, reședința și studiile, printre bărbații care au răspuns pozitiv la întrebările stereotipe referitor la rolurile de gen în familie și în societate, majoritatea fac parte din grupul de vârstă 18-24 ani, sunt din localitățile rurale, cu studii medii speciale, cu unele excepții.

2.2. Percepțiile respondenților referitor la stereotipurile legate de masculinitatea toxică

Termenul „masculinitate toxică” este menit să sublinieze că anumite comportamente și moduri de gândire asociate adesea cu masculinitatea, de la duritatea mentală și fizică la sexism și misoginie, au un impact negativ și adesea periculos.

Tradițional, imaginea bărbatului adevărat este asociată cu puterea. Percepția asupra stereotipului persistent ”Bărbatul adevărat trebuie să fie întotdeauna puternic” este prezentată în figura 11.

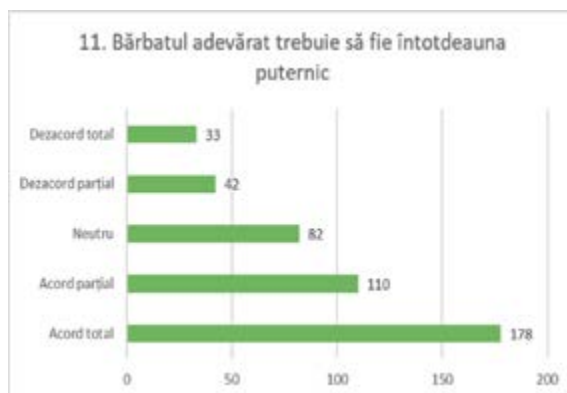

Fig. 11. Bărbatul adevărat trebuie să fie întotdeauna puternic

În raport cu vârsta, reședința și studiile, printre bărbații care au fost de acord cu acest deziderat, majoritatea fac parte din grupul de vârstă 18-24 ani, sunt din localitățile rurale, cu studii medii speciale.

Marea majoritate a respondenților – 64,72% au evidențiat că bărbatul adevărat trebuie să fie întotdeauna puternic.

18,43% au avut o poziție neutră.

Doar 18,85% nu au susținut această idee.

Printre persoanele cu percepții neutre asupra subiectului majoritatea sunt din grupul de vârstă de 18-24 ani, din localitățile rurale.

Opiniile bărbaților ce au participat la focus-grupuri s-au divizat în privința asocierii bărbatului cu puterea. O parte dintre participanți au considerat că acesta este un stereotip și că recunoașterea de către bărbat a unei slăbiciuni la fel necesită putere. Cu toate acestea, au fost suficient de multe voci care au opinat în favoarea puterii bărbatului, confirmând datele studiului cantitativ. Pentru ei, bărbatul nu trebuie să se plângă, el este stâlpul familiei și acesta trebuie neapărat să fie puternic pentru a o apăra.

Unul din cele mai răspândite stereotipuri este cel legat de managementul emoțiilor la bărbați și anume de exteriorizarea acestora. Or afirmația precum că bărbatul adevărat nu plânge niciodată, crează bariere în maturizarea/ dezvoltarea emoțională a băieților/ bărbaților.

Acumularea emoțiilor și imposibilitatea exteriorizării acestora din cauza presiunilor sociale ale normelor de gen, pot afecta grav sănătatea mintală a bărbaților, dar și pot avea drept efect descărcarea emoțională violentă asupra celor din jur (în special în familie/cuplu) în situații ”stresante”. Figura 12 reflectă percepțiile bărbaților asupra stereotipului ”Bărbatul adevărat nu plânge niciodată”.

Fig. 12. Bărbatul adevărat nu plânge niciodată

Aproape jumătate – 49,21% - a celor chestionați au evidențiat dezacordul (parțial or total) cu afirmația tradițională că bărbatul adevărat nu plânge niciodată.

22,25% au o poziție neutră vizavi de subiect,

iar 28,54% susțin (parțial or total) acest deziderat.

În raport cu vârsta, reședința și studiile, printre bărbații care au fost de acord cu acest deziderat, majoritatea fac parte din grupul de vârstă 18-24 ani, sunt din localitățile rurale, cu studii primare.

Printre persoanele cu percepții neutre asupra subiectului majoritatea sunt din grupul de vârstă de 18-24 ani, din localitățile rurale.

Majoritatea bărbaților ce au participat la focus-grup au considerat că bărbații la fel plâng atât din cauza unor dureri, cât și de bucurie, emoțiile nu sunt rușinoase, plânsul nu-i face mai slabi și bărbăția nu se măsoară în putere. Totuși, unii participanți, în special din rândul tinerilor fără copii au menționat că dacă un băiețel plânge și este îmbrățișat, acesta devine mai alintat și mai slab în viața adultă. Este paradoxal că unii participanți ce au împărașit această opinie au avut parte de cuprinderi din partea părinților săi.

Marea provocare, generată de stereotipurile de gen, vizează capacitatea or deschiderea bărbaților pentru a cere asistență or ajutor în caz de necesitate. Or imaginea "bărbatului puternic" exclude "slăbiciunea de a cere ajutor", fiind promovat accentul pe putere, ego-ul vizibil și bazat pe încrederea în sine.

Rezultatele studiului la acest subiect se regăsesc în figura 13.

Majoritatea respondenților – 45,84% admit că bărbatul adevărat poate avea nevoie de ajutorul unui psiholog.

30,79% au demonstrat poziție neutră.

23,37% din cei chestionați susțin ideea precum că bărbatul adevărat nu are nevoie de ajutorul unui psiholog

Fig. 13 Bărbatul adevărat nu are nevoie de ajutorul unui psiholog

În raport cu vârsta, reședința și studiile, printre bărbații care au fost de acord cu acest deziderat, majoritatea fac parte din grupul de vârstă 25-35 de ani, urmat de cei de 18-24 ani, sunt din localitățile rurale, cu studii medii speciale și primare.

Printre persoanele cu percepții neutre asupra subiectului majoritatea sunt din grupul de vârstă de 18-24 ani, din localitățile rurale.

Opiniile participanților la discuții cu referire la acest subiect s-au divizat. Mulți dintre ei au considerat că nu este rușinos a merge la psiholog dacă este nevoie de intervenția acestuia, comparând o asemenea vizită cu cea a medicului. Acești participanți s-au expus că stereotipurile dispar odată cu vârsta și experiența de viață. Cu toate acestea, au fost și unii participanți de opinie opusă, chiar profund înrădăcinată că bărbații nu au ce căuta la psihologi.

Un alt stereotip explorat în cadrul cercetării a fost legat de capacitatea bărbaților de a contribui la conceperea/ nașterea băieților (figura 14), care deseori este asociată cu imaginea unui bărbat adevărat.

Marea majoritate a celor chestionați – 68,99% au infirmat această afirmație.

23,37% au avut o percepție neutră.

Doar 7,64% au susținut ideea că de la bărbații adevărați se nasc doar băieți.

Fig. 14 De la bărbații adevărați se nasc doar băieți.

Printre persoanele cu percepții neutre asupra subiectului majoritatea sunt din grupul de vârstă de 18-24 ani, în special din localitățile rurale.

În cea mai mare parte, participanții la discuții nu au susținut această afirmație, considerând-o un stereotip învechit și absurd. Mai mult, contingentul de bărbați tineri nici măcar nu au auzit o asemenea afirmație.

Tradițional, percepția unui bărbat adevărat este asociată cu frezură scurtă, gen "box". Părul lung și accesoriile (cercei ș.a.) mai puțin se asociază cu imaginea unui bărbat adevărat. Figura 15 reflectă percepția asupra stereotipului "Bărbatul adevărat nu poartă păr lung și cercei".

Fig.15 Bărbatul adevărat nu poartă păr lung și cercei

În raport cu vârsta, reședința și studiile, printre bărbații care au fost de acord cu acest deziderat, majoritatea fac parte din grupul de vârstă 18-24 de ani, sunt din localitățile rurale, cu studii liceale.

Printre persoanele cu percepții neutre asupra subiectului majoritatea sunt din grupul de vârstă de vârstă 25-35 de ani, urmat de cei de 36-55, din localitățile rurale.

Discuțiile cu participanții au scos în evidență o poziție diferită față de părul lung și cercei la bărbați. Cu toate că majoritatea participanților, mai ales a celor mai în vârstă, la început opinau împotriva purtării părului lung, în cadrul discuțiilor mulți dintre ei și-

37,75% din respondenți au susținut percepția bărbatului adevărat care nu poartă păr lung și cercei.

24,04% au demonstrat o poziție neutră.

38,20% au infirmat ideea precum că bărbatul adevărat nu poartă păr lung și cercei, exprimând dezacord în acest sens.

au schimbat părerea în baza exemplelor aduse de către facilitatori. Cu totul alta a fost, însă, situația vis-a-vis de purtarea cerceilor, majoritatea dintre bărbați demonstrând o poziție negativă și rigidă. Bărbații tineri ce au participat la discuții au fost mult mai flexibili în această privință, menționând că stilul nu contează și bărbatul este liber să aleagă dacă să poarte sau nu păr lung și cercei.

În contextul prezentei cercetări, problema controlului în relațiile de gen este una crucială. Nevoia de control poate deveni copleșitoare și epuizantă, provocând conflicte în relații, în carieră și calitatea vieții în general.

Fig.16 Femeia trebuie să se supună bărbatului întotdeauna

O bună parte din cei chestionați – 58,87% - au demonstrat dezacord cu ideea că femeia trebuie să se supună bărbatului întotdeauna.

Totodată, 26,07% au păstrat o percepție neutră la subiect.

15,06% - consideră că femeia trebuie să se supună bărbatului întotdeauna.

Printre persoanele cu percepții neutre asupra subiectului majoritatea sunt din grupul de vârstă de vârstă 18-24 de ani, din localitățile rurale.

În această privință, majoritatea participanților la focus-grupuri au optat pentru egalitate de drepturi și opinii, considerând că relația din cuplu trebuie să se bazeze pe stimă, reciprocitate, înțelegere, comunicare, colaborare și respectarea intereselor ambilor. Mai mult, unii au menționat că controlul reprezintă o formă de tortură. Aceste opțiuni au fost exprimate de bărbații din toate categoriile implicate în studiu.

Constatări:

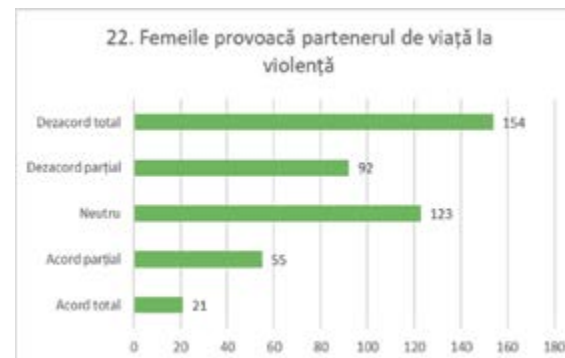
1. „Masculinitatea toxică” este un termen cu mai multe fațete, care evidențiază masculinitatea „dăunătoare” or cu impact negativ asupra bărbaților și a celor din jur, generată de normele de gen. În timp ce masculinitatea toxică este înrădăcinată în unele componente ale culturii noastre, identificarea acesteia, înțelegerea ei și luarea de măsuri pentru a o diminua poate contribui la o societate mai sigură și mai sănătoasă.
2. În cadrul studiului unele caracteristici au fost confirmate într-o măsură mai mare sau mai mică, fiind stabilit impactul stereotipurilor de gen asupra formării „masculinității toxice”.
3. În pofida faptului că percepțiile respondenților referitor la mai multe subiecte au reușit să depășească abordările stereotipe, numărul semnificativ al persoanelor cu poziție neutră la mai multe subiecte referitor la masculinitate (între 22%- 26%) confirmă persistența problemelor. Posibil, pentru aceștia poziția neutră poate fi un „paravan”, după care să-și ascundă propriile emoții, percepții.

2.3. Percepțiile respondenților referitor la legătura dintre stereotipuri și violența domestică

Normele de gen tradiționale și atitudinile sociale stereotipe contribuie la inegalitatea de gen și la prevalența violenței. Violența generată în familie creează o societate violentă și, invers, o societate care acceptă violența în sfera vieții publice, accentuează tendințele violente în cadrul familiei, transmițându-le de-a lungul generațiilor (OSCE, 2019, p.19)¹²

Unul din subiectele centrale ale fenomenului violenței reprezintă încercarea de justificare a violenței în familie/cuplu, în special față de femei și copii. Astfel, unul din stereotipurile frecvent întâlnite este cel precum că „femeile provoacă partenerul de viață la violență” (figura 17). Prin această formulă de provocare a violenței are loc

justificarea acțiunilor violente și transferul responsabilității pe victimă.

55,28% nu agreează (total or parțial) idea că femeile provoacă partenerul de viață la violență.

27,64% - poziție neutră.

17,08% - reproduc percepția că femeile provoacă partenerul de viață la violență

Fig. 17 Femeile provoacă partenerul de viață la violență

În raport cu vârsta, reședința și studiile, printre bărbații care au fost de acord cu acest deziderat, majoritatea fac parte din grupul de vârstă 18-24 și 25-35 de ani, sunt din localitățile rurale, cu studii medii speciale.

Printre persoanele cu percepții neutre asupra subiectului majoritatea sunt din grupul de vârstă de vârstă 18-24 de ani, din localitățile rurale.

Opiniile participanților la focus-grupuri s-au divizat în privința femeilor ce provoacă partenerul de viață. Majoritatea nu au fost de acord cu această părere și au considerat că ambii parteneri de viață sunt în egală măsură responsabili pentru incapacitatea de a soluționa un conflict. Totuși, au fost și destul de mulți participanți care au opinat că femeile sunt mai predispuse să provoace decât bărbații și că prin vorbă unele femei și-ar descărca energia negativă.

Încercarea de a justifica aplicarea violenței se regăsește și în formula precum că "există momente în care femeia merită să fie lovită de către partenerul de viață" (figura 18), care de fapt vizează transferul responsabilității de pe agresor pe victimă.

¹² Bunăstarea și siguranța femeilor", OSCE, Chișinău, 2019, p. 19.

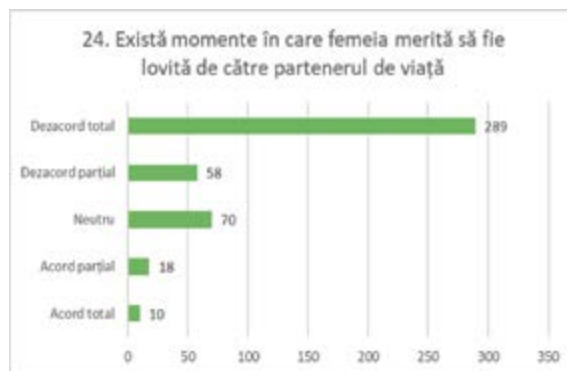

Fig. 18 Există momente în care femeia merită să fie lovită de către partenerul de viață

Printre persoanele cu percepții neutre asupra subiectului majoritatea sunt din grupul de vârstă de vârstă 18-24 de ani, din localitățile rurale.

Majoritatea participanților la discuții au menționat că violența nu este o soluție și nu trebuie aplicată sub nici o formă. Mai mult, s-a menționat că există și alte modalități de rezolvare a unei situații tensionante. Unii chiar au afirmat că un bărbat manifestă o slăbiciune dacă agresează o femeie, deoarece abuzează o persoană mai slabă din punct de vedere fizic. Un participant a recunoscut că a fost în copilărie martorul violenței aplicate mamei sale, fapt ce l-a făcut să-și schimbe viziunile și să nu justifice violența. Spre regret, au existat unii participanți care au justificat aplicarea violenței față de femei în cazul comiterii adulterului. Unele voci au opinat că deși consideră că uneori femeia merită să fie lovită, violența oricum nu poate fi tolerată.

O altă justificare a violenței – prin sărăcie. Dar și diminuarea recunoașterii fenomenului în familii mai înstărite. În figura 19 sunt prezentate datele privind percepția bărbaților referitor la stereotipul că violența în familie apare numai în familiile din păturile sărace ale societății.

77,98% - nu sunt de acord că există momente în care femeia merită să fie lovită de către partenerul de viață

15,73% - au demonstrat neutralitate

Totodată, 6,29% - au recunoscut că există momente în care femeia merită să fie lovită de către partenerul de viață

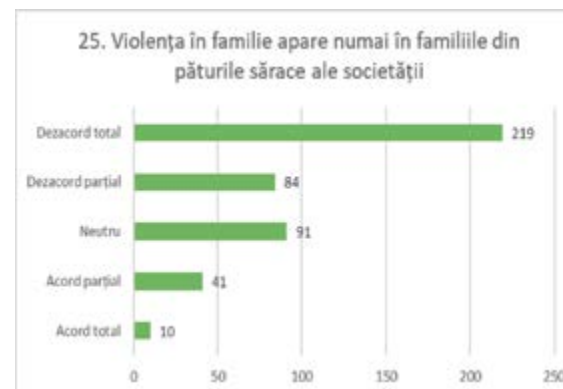

Fig.19 Violența în familie apare numai în familiile din păturile sărace ale societății

Printre persoanele cu percepții neutre asupra subiectului majoritatea sunt din grupul de vârstă de vârstă 18-24 de ani, din localitățile rurale.

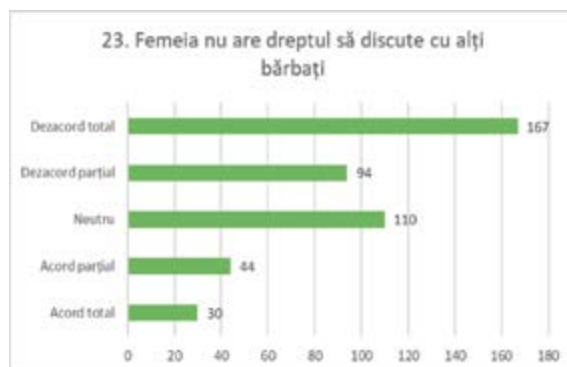
Marea majoritate a participanților la discuții au considerat că acesta este un mit și s-au expus că violența se întâmplă în toate familiile indiferent de venituri. În context s-a subliniat că raportarea cazurilor de către victimele provenite din familiile cu un statut social înalt este foarte joasă. Dor unii participanți au opinat că violența în familie are loc mai frecvent în mediile sărace și în care se consumă alcool.

Violența domestică are la bază puterea și controlul. Limitarea dreptului femeilor la comunicare, inclusiv cu alți bărbați, este manifestarea violenței psihologice. Figura 20 reflectă percepția bărbaților referitor la stereotipul că femeia nu are dreptul să discute cu alți bărbați.

68,09% - au recunoscut că violența în familie apare nu numai în familiile din păturile sărace ale societății.

20,45% - poziție neutră

Dar 11,46% au acceptat ideea că violența în familie apare numai în familiile din păturile sărace ale societății

58,65% sunt dezacord cu stereotipul precum că femeia nu are dreptul să discute cu alți bărbați

24,72% - poziție neutră

16,63% - agreează (total or parțial) faptul că femeia nu are dreptul să discute cu alți bărbați

Fig. 20. Femeia nu are dreptul să discute cu alți bărbați

Printre persoanele cu percepții neutre asupra subiectului majoritatea sunt din grupul de vârstă de vârstă 18-24 de ani, din localitățile rurale.

Marea majoritate a participanților la focus-grup au fost de părerea că femeile contactează adeseori cu bărbați la serviciu sau în viața cotidiană și nu poate fi limitată în acest sens. Acei dintre participanți care au luat o poziție neutră au explicat-o prin limitarea discuției dacă femeia flirtează.

Abordarea violenței în familie ca o problemă privată – încercarea de diminuare a gravității, scoaterea din vizorul societății. În figura 21 datele reflectă percepția bărbaților referitor la stereotipul că violența în familie este o problemă privată a familiei.

57,30% - nu sunt de acord că violența în familie este o problemă privată a familiei.

24,49% - atitudine neutră

18,21% - aderă la ideea că violența în familie este o problemă privată

Fig. 21 Violența în familie este o problemă privată a familiei

În raport cu vârsta, reședința și studiile, printre bărbații care au fost de acord cu acest deziderat, majoritatea fac parte din grupul de vârstă 18-24 de ani, sunt din localitățile urbane, cu studii primare.

Printre persoanele, cu percepții neutre asupra subiectului, prevalează cei din grupul de vârstă 18-24 de ani, din localitățile rurale.

Aproape toți participanții la discuții au considerat violența în familie drept o problemă publică ce afectează întreaga societate și au menționat că în cazul violenței domestice intervenția specialiștilor trebuie să aibă loc ca în orice alte crime, violența neoprită are tendința de escaladare cu consecințe severe, violența în prezența copiilor duce la perpetuarea ei în alte generații.

Violența sexuală este un fenomen social extrem de grav, cu consecințe de lungă durată pentru victime. Violența sexuală reprezintă orice act sexual neconsensual sau încercare de act de natură sexuală practicat cu altă persoană fără consimțământul liber al acesteia, indiferent de relația dintre făptuitor și victimă, în orice condiții.¹³ Astfel, *impunerea oricăror acțiuni cu caracter sexual – reprezintă violență sexuală.*

În figura 22 datele reflectă percepția bărbaților referitor la stereotipul că femeia trebuie să accepte întotdeauna solicitarea bărbatului pentru sex.

52,14% - nu sunt de acord că femeia trebuie să accepte întotdeauna solicitarea bărbatului pentru sex.

27,19% - poziție neutră

20,67% - și-au exprimat acordul că femeia trebuie să accepte întotdeauna solicitarea bărbatului pentru sex

Fig. 22. Femeia trebuie să accepte întotdeauna solicitarea bărbatului pentru sex

¹³ Eige, Glossary https://eige.europa.eu/publications-resources/thesaurus/terms/1185?language_content_entity=ro

În raport cu vârsta, reședința și studiile, printre bărbații care au fost de acord cu acest deziderat, majoritatea fac parte din grupul de vârstă 18-24 de ani, sunt din localitățile rurale, cu studii primare.

Printre persoanele cu percepții neutre asupra subiectului majoritatea sunt din grupul de vârstă de vârstă 18-24 de ani, din localitățile rurale, cu studii liceale. Faptul că la acest subiect înregistrăm cea mai înalt număr de persoane pe parcursul studiului cu o poziție neutră denotă o problemă semnificativă la acest capitol.

Marea majoritate a participanților la focus-grup a fost în dezacord cu această afirmație, spunând că atât bărbații, cât și femeile trebuie să aibă libertatea de a lua decizii privitor la activitățile de natură sexuală și au recunoscut că există chiar perioade fiziologice când raportul sexual nu este posibil.

În contextul celor abordate mai sus, se înscrie și subiectul relațiilor sexuale între parteneri, care în cazul lipsei de consimțământ din partea partenerii, poate fi caracterizat drept viol. Tradițional, acest subiect este foarte sensibil, pornind de la idea obligațiilor conjugale în cuplu. Rezultatele percepției bărbaților în acest sens sunt expuse în figura 23.

Fig. 23 Nu există viol între soț și soție

În raport cu vârsta, reședința și studiile, printre bărbații care au fost de acord cu acest deziderat, majoritatea fac parte din grupul de vârstă 18-24 de ani, sunt din localități rurale și urbane, cu studii primare.

Printre persoanele cu percepții neutre asupra subiectului majoritatea sunt din grupul de vârstă de vârstă 18-24 de ani, din localitățile rurale, cu studii medii speciale.

Opiniile participanților la discuții la această întrebare au fost foarte similare celor exprimate la întrebarea precedentă. Așadar, practic toți au considerat că violul conjugal există, orice raport sexual neconsimțit chiar și între soți devine viol, acordul la căsătorie nu presupune automat acordul pentru acte de natură sexuală. Probabil această opinie a fost influențată pozitiv de faptul că mulți dintre participanții la focus-grupuri erau polițiști și cunoșteau prevederile legislației, inclusiv a celei penale.

Totodată, a fost explorată percepția bărbaților referitor la posibilitatea de provocare a violului prin îmbrăcăminte și comportamentul femeii. Astfel, unii bărbați încearcă transferul de responsabilizare pentru acțiunile de violență sexuală de la agresor asupra victimei. Rezultatele percepției bărbaților în acest sens sunt expuse în figura 24.

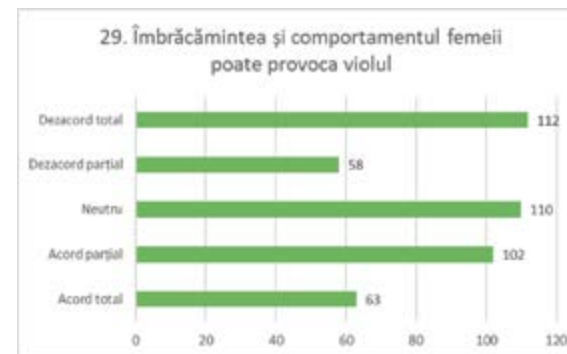

Fig. 24 Îmbrăcămintea și comportamentul femeii poate provoca violul

38,20% - nu acceptă ideea precum că îmbrăcămintea și comportamentul femeii poate provoca violul.

Totodată, aproape o pătrime - 24,72% - au poziție neutră

37,08% din respondenți sunt de acord (parțial or total) că îmbrăcămintea și comportamentul femeii poate provoca violul

În raport cu vârsta, reședința și studiile, printre bărbații care au fost de acord cu acest deziderat, majoritatea fac parte din grupul de vârstă 18-24 de ani, sunt din localități rurale, cu studii primare.

Printre persoanele cu percepții neutre asupra subiectului majoritatea sunt din grupul de vârstă de vârstă 18-24 și 36-55 de

ani, din localitățile rurale, cu studii primare.

În privința acestei întrebări, opiniile participanților la focus-grupuri s-au divizat în două tabere relativ egale. O parte dintre participanți a negat că îmbrăcăminte și comportamentul victimei ar putea provoca violența, iar cealaltă parte a considerat destul de categoric pe alocuri că atât hainele, cât și flirtul ar putea provoca abuzatorul. Cu toate acestea, bărbații din cea de a doua categorie s-au lăsat pe alocuri convingeți de facilitatori prin exemplele aduse în discuții ce ar combate acest stereotip. Acest stereotip a fost susținut preponderent de către bărbații din zonele sud și nord a țării.

Tradițional, aplicarea violenței, în special față copii, este asociată cu disciplinarizarea persoanelor. Astfel, se încearcă substituirea conceptelor și diminuarea impactului pedepsei corporale, aducerea acestora ca normalitate. Rezultatele percepției bărbaților la acest subiect sunt prezentate în figura 24 și 25.

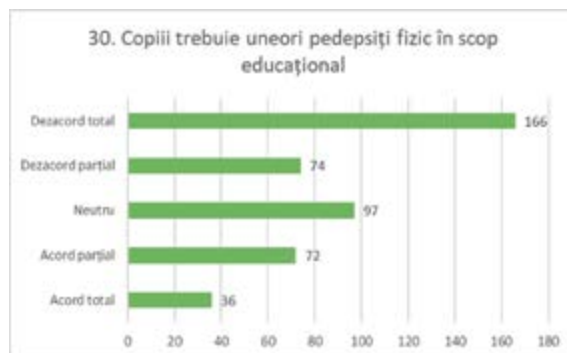

Fig. 25 Copiii trebuie uneori pedepsiți fizic în scop educațional

În raport cu vârsta, reședința și studiile, printre bărbații care au fost de acord cu acest deziderat, majoritatea fac parte din grupul de vârstă 18-24 de ani, sunt din localități rurale, cu studii primare.

Printre persoanele cu percepții neutre asupra subiectului majoritatea sunt din grupul de vârstă de vârstă 18-24 de ani, din localitățile rurale, cu studii liceale.

Discuțiile cu participanții la discuții a scos în evidență o divizare destul de apropiată de rezultatele studiului cantitativ. Astfel,

53,93% - au demonstrat dezacord cu justificarea pedepsei fizice a copiilor în scop educațional.

21,80 – au avut poziție neutră.

24,27% - au acceptat ideea posibilității pedepsei fizice a copiilor în scop educațional

majoritatea au considerat că violența nu este o soluție, nu poate fi tolerată și aplicarea ei față de copil conduce la perpetuarea acestui model eronat de comunicare. Aceștia s-au expus că un copil trebuie să fie pedepsit dacă a meritat, însă nu prin aplicarea violenței. Pe de altă parte, unii participanți au menționat că câteodată „o plamă” sau „o vârguță” nu strică sau chiar este necesară. Totodată, ei au menționat că în comunitățile rurale părinții nu au când se ocupa de educația copiilor proprii și recurg la asemenea modalități.

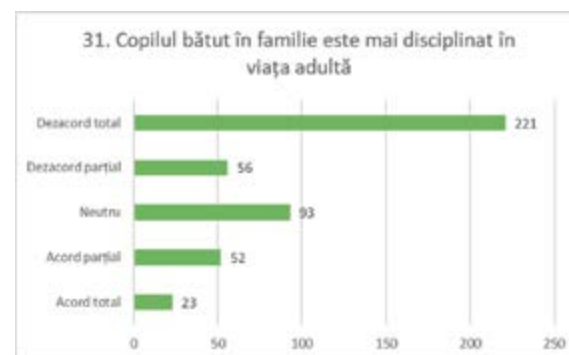

Fig. 26 Copilul bătut în familie este mai disciplinat

62,25% din respondenți au exprimat dezacord (total or parțial) referitor la faptul că copilul bătut în familie este mai disciplinat

20,89% au avut poziție neutră

16,85% au fost de acord (total or parțial) referitor la faptul că copilul bătut în familie este mai disciplinat

În raport cu vârsta, reședința și studiile, printre bărbații care au fost de acord cu acest deziderat, majoritatea fac parte din grupul de vârstă 18-24 de ani, sunt din localități rurale, cu studii primare și medii speciale.

Printre persoanele cu percepții neutre asupra subiectului majoritatea sunt din grupul de vârstă de vârstă 18-24 de ani, din localitățile rurale, cu studii primare.

Opiniile participanților la discuții pe marginea acestei întrebări a arătat că majoritatea nu susțin violența aplicată față de copil sub nici o formă, considerând-o inacceptabilă. Mai mult, unii participanți s-au adus chiar drept exemplu propriu, afirmând că nu au fost bătuți în copilărie, însă s-au realizat în viața adultă. Mai mult, au subliniat că un copil bătut poate deveni mai violent sau, din contra, mai inhibat și poate să-și agrezeze în viața adultă părinții. Printre participanții

foscu-grupuri au fost și polițiști care s-au întrebat retoric care ar fi diferența dintre violența pe care o ar aplica-o față copilul propriu în raport cu cea pe care documentează în calitate de profesioniști. Cu toate acestea, și în privința acestei întrebări au existat voci care au susținut violența față de copil, însă într-o proporție mai mică decât în privința întrebării precedente.

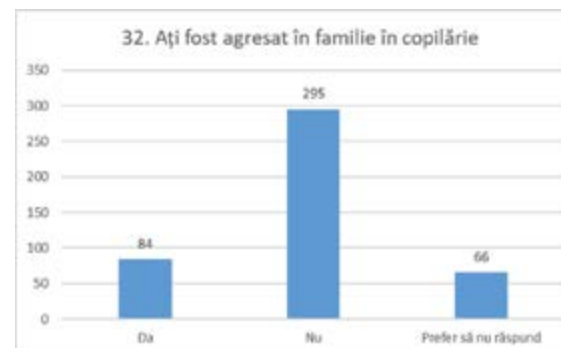
Constatări:

1. Datele studiului relevă o legătură explicită dintre stereotipuri și violența domestică, stereotipurile de gen contribuind la generarea situațiilor de violență.
2. O problemă gravă în raport cu fenomenul violenței reprezintă încercarea de justificare a violenței în familie/cuplu, în special față de femei și copii. Rezultatele studiului denotă că 6,29% au recunoscut posibilitatea situațiilor în care femeia merită să fie lovită de către partener, iar 17,08% reproduc percepția că femeile provoacă partenerul la violență, 18,21% - aderă la idea că violența în familie este o problemă privată.
3. Unul din subiectele deosebit de sensibile s-a dovedit a fi cel al relațiilor sexuale între parteneri, confirmat prin faptul, că 23,37% din bărbați nu recunosc existența violului între soți. Tradițional, acest subiect este abordat prin prisma ideilor obligațiilor conjugale în cuplu, dincolo de consimțământul din partea partenerii.
4. Faptul că aproape o pătrime (24,27%) din bărbați au acceptat ideea posibilității pedepsei fizice a copiilor în scop educațional confirmă persistența stereotipului de superioritate a părintelui, dar și diminuarea impactului pedepsei corporale, aducerea acestora ca normalitate.

2.4. Percepțiile respondenților referitor la experiența personală a violenței domestice și impactul acesteia asupra comportamentului respondenților

Familia este mediul, în care copilul se naște, crește și se dezvoltă, unde se pun bazele socializării prin interiorizarea valorilor familiale și sociale. În familie băieții și fetele văd și învață normele și rolurile de gen, trăiesc și explorează diverse experiențe, atât pozitive cât și negative. Valorile și comportamentele învățate în familie se perpetuază de-a lungul anilor. În cazurile de violență în familie, impactul acestora asupra copiilor este dezastruos.

Explorarea experienței personale a violenței domestice este un subiect sensibil și a fost abordat cu mare grijă. Rezultatele percepției bărbaților la acest subiect sunt prezentate în figura 26.

Din numărul total de respondenți, 18,88% au avut curajul să recunoască experiența de agresiune suportată în familie în copilărie.

Totodată, 14,83% au preferat să nu răspundă.

66,29% au negat astfel de experiență în copilăria lor.

Fig. 27 Ați fost agresat în familie în copilărie?

Relațiile agresive între părinți afectează profund copiii. Prin astfel de modele, copiii învață violența în familie. Rezultatele percepției bărbaților la acest subiect sunt prezentate în figura 27.

Fig. 28. A fost bătută mama de către tatăl tău în prezența ta în copilărie?

Dat fiind caracterul sensibil al întrebărilor legate de violența experimentată în copilăria proprie, acestea nu au fost puse în discuție în cadrul focus-grupurilor.

Constatări:

1. Impactul violenței în familie asupra copiilor (ca victime or ca martori) poate fi de lungă durată, modelând comportamentele și relațiile lor pe durata vieții.
2. Din numărul total de respondenți, 12,58% au recunoscut impactul violenței în familia lor în copilărie și a abuzului față de mama lor asupra atitudinii lor personale față de partenera de viață și copii. Printre aceștia prevalează bărbații din grupul de vârstă de 18-24 de ani, din localitățile urbane și cu studii superioare.
3. 23,82% au preferat să nu răspundă (în număr mai mare decât anterior). Printre aceștia, la fel, prevalează bărbații din grupul de vârstă de 18-24 de ani, din localitățile urbane și cu studii superioare.
4. Posibil, informarea bărbaților cu privire la egalitatea de gen și combaterea violenței în familie, modelarea relațiilor non-violente, a condus la capacitatea unora din ei să aibă curajul să recunoască aceste situații.

10,34% au recunoscut că în copilărie au fost martorii violenței fizice (bătăilor) aplicate mamei de către tata lor.

Marea majoritate – 79,10% au negat astfel de experiențe.

10,56% - au preferat să nu ofere răspuns la subiect.

2.5. Opiniile respondenților referitoare la necesitatea creării unor rețele sau cluburi pentru bărbați în care să se discute subiecte sensibile

În cadrul studiului respondenții au fost îndemnați să-și expună opinia dacă bărbații ar avea nevoie de unele rețele sau „cluburi” în cadrul cărora să fie abordate subiecte sensibile precum relațiile dintre membrii familiei, violența domestică, repartizarea sarcinilor casnice și rolul bărbaților în educația copiilor proprii.

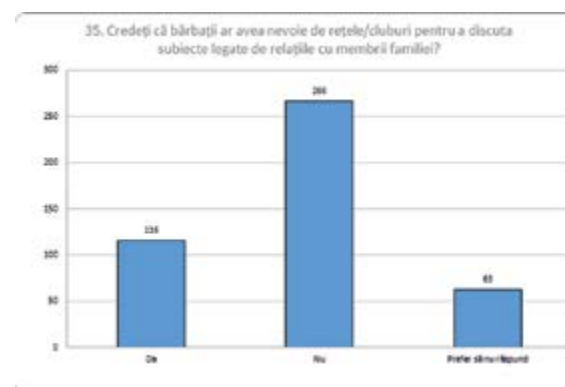

Fig. 29. Credeți că bărbații ar avea nevoie de rețele/cluburi pentru a discuta subiecte legate de relațiile cu membrii familiei?

59,78% au considerat că bărbații nu au nevoie de asemenea medii de comunicare.

26,06% s-au expus afirmativ.

14,16% - au preferat să nu răspundă.

Marea majoritate a respondenților chestionați au considerat că bărbații nu au nevoie de asemenea medii și instrumente de comunicare, probabil fiind afectați de stereotipurile legate de „bărbatul adevărat” sau reticența de comunicare în privința unor subiecte sensibile.

Dintre aceștia, majoritatea (63%) aveau vârsta cuprinsă între 18-24 ani, preponderent locuitori ai comunităților rurale (64%) și cu studii liceale (74%).

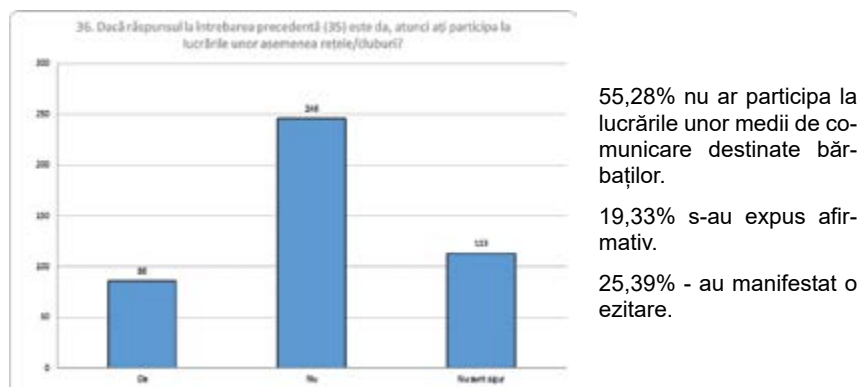

Fig. 30. Ai participa la lucrările unor asemenea rețele/cluburi?

Mai bine de jumătate dintre respondenți nu ar participa la lucrările unor medii de comunicare destinate bărbaților, ponderea acestora fiind în scădere față de întrebarea precedentă. Doar aproape fiecare al cincilea respondent a afirmat că ar participa la aceste activități, iar numărul celor indeciși de a participa a crescut față de întrebarea precedentă.

Structura celor ce nu ar participa la aceste activități a fost similară întrebării precedente, fiind în majoritate bărbați tineri (61,34%) din mediu rural (58,7%) și cu studii liceale (70%). Prin comparație, profilul respondenților decizi de a participa la activități a fost următoarea: bărbat cu vârsta 36-55 de ani din mediul urban cu studii superioare.

Constatări:

1. Prin comparație cu studiul cantitativ, discuțiile din cadrul focus-grupurilor au arătat o altă situație. Astfel, absoluta majoritate a bărbaților participanți la interviuri au considerat necesare rețelele destinate bărbaților pentru comunicarea acestora și și-au exprimat disponibilitatea de participare în viitor la activități similare. Mulți dintre participanți au manifestat și interesul de a fi instruiți și a se implica activ în organizarea diferitor activități cu bărbații din comunitatea lor.
2. Au fost identificate unele diferențe de vârstă. Participanții mai tineri au optat pentru grupuri de bărbați mai omogene din punctul de vedere al vârstei și statutului social. În calitate de argumente au fost aduse experiența de viață și de relații cu membrii familiei deținute de bărbații mai în vârstă. În special, acest argument a fost adus de bărbații tineri dornici să organizeze aceste activități, menționând că le va fi dificil să convingă bărbații mai în vârstă și mai experimentați. Participanții mai în vârstă, din contra, au considerat că aceste activități ar trebui să unească bărbații de toate vârstele și de orice statut social. Din punctul lor de vedere, grupele neomogene ar fi utile pentru toate vârstele, mai ales, cei tineri și ar permite un mai bun schimb de informații și experiență dintre bărbații reprezentanți ai diferitor categorii de vârstă și statut social.

II. CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

1. Rezultatele prezentului studiu au confirmat că rolurile tradiționale de gen și stereotipurile influențează în continuare repartizarea sarcinilor între femei și bărbați în familie, la locul de muncă și în societate.
2. Repartizarea rolurilor de gen în familie este abordată neunivoc. Pe de o parte se atestă progrese, pe de altă parte, mai persistă stereotipurile de gen în rândul bărbaților.
3. Constatăm diferențe în abordările, opiniile și percepțiile bărbaților în funcție de grupul de vârstă, locul de reședință și studii. Astfel, printre respondenții care au demonstrat percepții stereotipe au prevalat cei din grupul de vârstă 18-24 ani, din localitățile rurale, cu studii medii, cu unele excepții.
4. Constatăm diminuarea percepțiilor stereotipe tradiționale referitor la impactul negativ al avansării în carieră a femeilor asupra relațiilor cu soțul. În același timp, poziția neutră a unui număr semnificativ de respondenți, denotă persistența problemei. Pentru unele persoane aceasta poate fi o situație "comodă", după care să-și ascundă propriile emoții, atitudini.
5. Dincolo de unele tendințe pozitive, problema repartizării banilor, a salariului (finanțelor) rămâne a fi problema puterii în familie. De obicei, bărbații se impun în familie prin faptul că câștigă mai mult, că e normal un bărbat să câștige mai mult decât o femeie deoarece trebuie să asigure familia. Respectiv, situațiile când femeia are un salariu mai mare decât bărbatul, devin deranjante pentru mulți bărbați.

6. Menționăm detașarea de percepțiile stereotipe tradiționale în favoarea responsabilității ambilor părinți/parteneri pentru educarea copiilor în familie. Posibil aceasta se datorează și politicilor și practicilor de promovare a concediului paternal în Moldova, implementării programelor de încurajare a paternității "pozitive" ș.a.
7. În cadrul studiului au fost explorate unele caracteristici asociate cu termenul „masculinitate toxică”, acestea fiind confirmate într-o măsură mai mare sau mai mică, fiind stabilit impactul stereotipurilor de gen asupra formării „masculinității toxice”.
8. În acest sens, au fost explorate stereotipurile legat de managementul emoțiilor la bărbați și anume de exteriorizarea acestora; deschiderea bărbaților pentru a cere asistență or ajutor în caz de necesitate. Apreciind abordarea non-stereotipă a subiectelor de către majoritatea respondenților, considerăm că numărul semnificativ al persoanelor cu poziție neutră referitor la masculinitate (între 22%- 26%) confirmă persistența problemelor. Posibil, pentru aceștia poziția neutră poate fi un "paravan", după care să-și ascundă propriile emoții, percepții.
9. Normele de gen tradiționale și atitudinile sociale stereotipe contribuie la inegalitatea de gen și la prevalența violenței. Datele studiului relevă o legătură explicită dintre stereotipuri și violența domestică, stereotipurile de gen contribuind la generarea situațiilor de violență.
10. Respectiv, a fost explorată o problemă gravă în raport cu fenomenul violenței și anume încercarea de justificare a violenței în familie/cuplu, în special față de femei și copii. Rezultatele studiului denotă că 6,29% au recunoscut posibilitatea situațiilor în care femeia merită să fie lovită de către partener, iar 17,08% reproduc percepția că femeile provoacă partenerul la violență, 18,21% - aderă la idea că violența în familie este o problemă privată.

11. Unul din subiectele deosebit de sensibile s-a dovedit a fi cel al relațiilor sexuale între parteneri, confirmat prin faptul, că 23,37% din bărbați nu recunosc existența violului între soți. Tradițional, acest subiect este abordat prin prisma ideilor obligațiunilor conjugale în cuplu, dincolo de consimțământul din partea partenerei.
12. Totodată, îngrijorător este numărul semnificativ al persoanelor cu poziție neutră vizavi de aspectele legate de violență: între 15,73% - 27,64%, majoritatea făcând parte din grupul de vârstă de vârstă 18-24 de ani, din localitățile rurale, cu unele excepții. În raport cu cazurile de violență, indiferența poate genera violență. Reiterăm importanța promovării "toleranței 0" față de violența în familie, VBG, în corespundere cu standardele internaționale.
13. Familia este mediul, în care copilul se naște, crește și se dezvoltă, unde se pun bazele socializării prin interiorizarea valorilor familiale și sociale, unde băieții și fetele văd și învață normele și rolurile de gen, trăiesc și explorează diverse experiențe, atât pozitive cât și negative. Valorile și comportamentele învățate în familie se perpetuază de-a lungul anilor.
14. Faptul că aproape o pătrime (24,27%) din bărbați au acceptat idea posibilității pedepsei fizice a copiilor în scop educațional confirmă persistența stereotipului de superioritate a părintelui, dar și încercarea de diminuare a impactului pedepsei corporale, aducerea acestora ca normalitate.
15. În cadrul studiului, s-a recurs la explorarea experienței personale de către participanți a violenței domestice, subiectul fiind abordat cu mare grijă. 12,58% din respondenți au recunoscut impactul violenței în familia lor în copilărie și a abuzului față de mama lor asupra atitudinii lor personale față de partenera de viață și copii. 23,82% au preferat să nu răspundă (în număr mai mare decât anterior). Astfel, a fost confirmat că impactul violenței în familie asupra copiilor (ca victime or ca martori) poate fi de lungă durată, modelând comportamentele și relațiile lor pe durata vieții.

16. Rezultatele discuțiilor în focus-grupuri au confirmat mai multe constatări ale studiului cantitativ. Majoritatea bărbaților au fost deschiși să discute subiecte legate de percepțiile lor despre rolurile sociale ale bărbaților și femeilor, fiind constatate diferențe în abordările, opiniile și percepțiile acestora în funcție de statutul lor social. Totodată, participanții, cu antecedente de violență domestică, au demonstrat abordări denaturate referitoare la rolurile de gen, fiind confirmat impactul violenței în familia de origine asupra vieții la vârsta adultă.
17. La fel, majoritatea absolută a participanților au considerat că rețelele bărbaților sunt necesare și și-au exprimat disponibilitatea de a participa la activități similare în viitor. Mulți dintre participanți și-au exprimat, de asemenea, interesul de a fi instruiți și implicați activ în organizarea diferitelor activități cu bărbați din comunitatea lor. Respectiv, constatăm impactul benefic al discuțiilor în focus-grupuri, care le-a oferit participanților spațiu de discuții și reflecții.
18. Concluzionăm că rezultatele studiului "Percepțiile bărbaților cu privire la normele de gen și violența în familie" reprezintă un material valoros în vederea înțelegerii mai multor subiecte legate de normele și stereotipurile de gen, comportamentele și aspirațiile bărbaților. Totodată, în baza acestora se conturează o perspectivă importantă de lucru în domeniul promovării egalității de gen și a prevenirii violenței în familie și a violenței în bază de gen.

Rezultatele prezentei cercetări se raliază la rezultatele altor cercetări, care indică faptul că băieții care sunt martori sau suferă violență în creștere au de 3-4 ori mai multe șanse de a folosi violența împotriva unei partenere atunci când sunt adulți¹⁴.

14 <https://asiapacific.unwomen.org/en/stories/news/2023/12/talking-about-manhood>

RECOMANDĂRI:

1. La etapa actuală, datele studiului relevă necesitatea continuării campaniilor informaționale privind rolurile femeilor și ale bărbaților, în toată diversitatea lor, în special în sfera familială, în activități de îngrijire și educație, în responsabilitățile casnice zi de zi.
2. Luând în considerare că o bună parte din respondenții bărbați cu percepții stereotipe de gen fac parte din grupul de vârstă de 18-24 ani și localitățile rurale, se impune regândirea accentelor și conținuturilor programelor educaționale și campaniilor informaționale cu accent pe specificul de lucru cu aceștia.
3. Având în vedere multitudinea de răspunsuri a respondenților cu poziție neutră față de fenomenul/situațiile de violență față de femei și copii, considerăm oportună abordarea în profunzime a acestui subiect. În raport cu cazurile de violență, indiferența poate genera violența – prin neimplicare în stoparea și combaterea acesteia, se poate ajunge la complicitate tăcită și suport indirect. Totodată, standardele internaționale solicită explicit promovarea unei toleranțe 0 față de violența în familie, violența în bază de gen (VBG).
4. Valorificarea rolului educației, inclusiv a educației băieților și a bărbaților, inclusiv prin combaterea stereotipurilor de gen în această privință.
5. Regândirea programelor educaționale în așa mod ca să pună în discuție formarea identității masculine și a identității feminine, formării rezilienței sociale și psihoemoționale ale fetelor și băieților la provocările multiple în creștere.
6. Discutarea masculinității tradiționale sau masculinității toxice trebuie făcute fără a stereotipiza bărbații. De recunoscut că identitatea masculină se intersectează cu vârsta, etnia, cultura, identitatea de gen și o serie de alte identități care variază la fiecare individ.

7. Încurajarea bărbaților și băieților să caute sprijin, să nu se retragă în sine, să nu aleagă să rămână singuri doar din teama de a cere ajutor. Contestarea stereotipurilor de gen și abordarea problemelor psihoemoționale pot fi dificile, nu trebuie să o facă singuri.
8. Dezvoltarea programelor de încurajare a implicării bărbaților în activități de îngrijire. Valorificarea experiențelor pozitive, diseminarea beneficiilor și importanței muncii de îngrijire neremunerată¹⁵ pot servi drept instrumente valoroase în această direcție.
9. Transformarea bărbaților din potențiale obstacole în aliați activi în promovarea egalității de gen și prevenirea VBG. Având în vedere că discuțiile despre violență sunt adesea provocatoare și pot fi percepută de bărbați ca acuzații, se recomandă invitarea bărbaților să poarte conversații referitor la percepțiile lor despre lume și despre identitățile lor ca bărbați, despre propriile experiențe de violență și relații de familie/parteneri de cuplu. În așa mod, ei vor vedea beneficiile reale pe care le pot obține din sprijinirea egalității de gen¹⁶, dar și vor contribui la deconstruirea stereotipurilor de gen în societate.
10. Regândirea programelor de asistență psihologică, de prevenire a violenței, luând în considerare faptul că violența bărbaților este adesea determinată de experiențele traumatice din copilărie. De asemenea, să se țină cont de nevoia de a oferi ajutor bărbaților pentru gestionarea traumelor și emoțiilor lor, cum ar fi prin consiliere, intervenții în cuplu, instruire pentru părinți ș.a.
11. Susținerea creării și dezvoltării rețelelor bărbaților în vederea schimbului de experiență pozitivă, realizarea activităților de informare și capacitate a membrilor săi dar și a societății în ansamblu.

¹⁵ van der Gaag, N., Gupta, T., Heilman, B., Barker, G., & van den Berg, W. (2023). State of the World's Fathers: Centering care in a world in crisis. Washington, DC: Equimundo.

¹⁶ <https://asiapacific.unwomen.org/en/stories/news/2023/12/talking-about-manhood>

Anexă

CHESTIONAR PENTRU FOCUS-GRUP

Percepțiile bărbaților cu privire la normele de gen și violența în familie

I. DATE DEMOGRAFICE DESPRE RESPONDENT

1. Precizați studiile Dvs.:
☐ Primare ☐ Liceale ☐ Medii speciale ☐ Superioare
2. Precizați statutul Dvs. profesional:
☐ Angajat ☐ Neangajat
3. Precizați în ce categorie de vârstă Vă încadrați:
☐ 18 – 24 ani ☐ 25 – 35 ani ☐ 36 – 55 ani
4. Precizați mediul de reședință:
☐ Urban ☐ Rural
5. Ați urmat anterior instruiți în domeniul violenței în familie și egalității de gen?
☐ Da ☐ Nu ☐ Nu sunt sigur
6. Aveți nevoie de instruiți în domeniul violenței în familie și egalității de gen?
☐ Da ☐ Nu ☐ Nu sunt sigur

II. APRECIEREA PERCEPȚIILOR RESPONDENTULUI

Expuneți-Vă părerea cu privire la următoarele afirmații:

7. Ceea ce poate face bărbatul nu poate face femeia
☐ Acord total ☐ Acord parțial ☐ Neutru
☐ Dezacord parțial ☐ Dezacord total
8. Bărbatul trebuie să lucreze, iar femeia să aibă grijă de casă și copii
☐ Acord total ☐ Acord parțial ☐ Neutru
☐ Dezacord parțial ☐ Dezacord total
9. Numai bărbatul trebuie să controleze banii familiei
☐ Acord total ☐ Acord parțial ☐ Neutru
☐ Dezacord parțial ☐ Dezacord total
10. Bărbatul adevărat nu plânge niciodată
☐ Acord total ☐ Acord parțial ☐ Neutru
☐ Dezacord parțial ☐ Dezacord total
11. Bărbatul adevărat trebuie să fie întotdeauna puternic
☐ Acord total ☐ Acord parțial ☐ Neutru
☐ Dezacord parțial ☐ Dezacord total
12. Bărbatul adevărat nu are nevoie de ajutorul unui psiholog
☐ Acord total ☐ Acord parțial ☐ Neutru
☐ Dezacord parțial ☐ Dezacord total
13. De la bărbații adevărați se nasc doar băieți
☐ Acord total ☐ Acord parțial ☐ Neutru
☐ Dezacord parțial ☐ Dezacord total
14. Bărbatul adevărat nu poartă păr lung și cercei
☐ Acord total ☐ Acord parțial ☐ Neutru
☐ Dezacord parțial ☐ Dezacord total

15. Locul femeii este doar acasă

- ☐ Acord total ☐ Acord parțial ☐ Neutru
☐ Dezacord parțial ☐ Dezacord total

16. Sarcina de educare a copiilor în familie trebuie să îi revină doar mamei

- ☐ Acord total ☐ Acord parțial ☐ Neutru
☐ Dezacord parțial ☐ Dezacord total

17. Avansarea în carieră a femeii poate complica relațiile sale cu soțul

- ☐ Acord total ☐ Acord parțial ☐ Neutru
☐ Dezacord parțial ☐ Dezacord total

18. Femeia nu poate fi un bun conducător (șef)

- ☐ Acord total ☐ Acord parțial ☐ Neutru
☐ Dezacord parțial ☐ Dezacord total

19. Femeia nu trebuie să aibă un salariu mai mare decât bărbatul

- ☐ Acord total ☐ Acord parțial ☐ Neutru
☐ Dezacord parțial ☐ Dezacord total

20. Femeia nu trebuie să conducă un transport

- ☐ Acord total ☐ Acord parțial ☐ Neutru
☐ Dezacord parțial ☐ Dezacord total

21. Femeia trebuie să se supună bărbatului întotdeauna (să nu iasă din cuvântul bărbatului)

- ☐ Acord total ☐ Acord parțial ☐ Neutru
☐ Dezacord parțial ☐ Dezacord total

22. Femeile provoacă partenerul de viață la violență

- ☐ Acord total ☐ Acord parțial ☐ Neutru
☐ Dezacord parțial ☐ Dezacord total

23. Femeia nu are dreptul să discute cu alți bărbați

- ☐ Acord total ☐ Acord parțial ☐ Neutru
☐ Dezacord parțial ☐ Dezacord total

24. Există momente în care femeia merită să fie lovită de către partenerul de viață

- ☐ Acord total ☐ Acord parțial ☐ Neutru
☐ Dezacord parțial ☐ Dezacord total

25. Violența în familie apare numai în familiile din păturile sărace ale societății

- ☐ Acord total ☐ Acord parțial ☐ Neutru
☐ Dezacord parțial ☐ Dezacord total

26. Violența în familie este o problemă privată a familiei (nu scoatem gunoiul din casă)

- ☐ Acord total ☐ Acord parțial ☐ Neutru
☐ Dezacord parțial ☐ Dezacord total

27. Femeia trebuie să accepte întotdeauna solicitarea bărbatului pentru sex

- ☐ Acord total ☐ Acord parțial ☐ Neutru
☐ Dezacord parțial ☐ Dezacord total

28. Nu există viol între soț și soție

- ☐ Acord total ☐ Acord parțial ☐ Neutru
☐ Dezacord parțial ☐ Dezacord total

29. Îmbrăcămintea și comportamentul femeii poate provoca violul

- ☐ Acord total ☐ Acord parțial ☐ Neutru
☐ Dezacord parțial ☐ Dezacord total

30. Copiii trebuie uneori pedepsiți fizic în scop educațional

- ☐ Acord total ☐ Acord parțial ☐ Neutru
☐ Dezacord parțial ☐ Dezacord total

31. Copilul bătut în familie este mai disciplinat în viața adultă

- ☐ Acord total ☐ Acord parțial ☐ Neutru
☐ Dezacord parțial ☐ Dezacord total

32. Ați fost agresat în familie în copilărie

- ☐ Da ☐ Nu ☐ Prefer să nu răspund

- 33.** A fost bătută mama de către tatăl tău în prezența ta în copilărie?
☐ Da ☐ Nu ☐ Prefer să nu răspund
- 34.** Dacă răspunsul la întrebările precedente (32, 33) este da, atunci a influențat acest comportament atitudinea ta față de partenera ta de viață și copii?
☐ Da ☐ Nu ☐ Prefer să nu răspund
- 35.** Credeți că bărbații ar avea nevoie de rețele/cluburi pentru a discuta subiecte legate de relațiile cu membrii familiei?
☐ Da ☐ Nu ☐ Prefer să nu răspund
- 36.** Dacă răspunsul la întrebarea precedentă (35) este da, atunci ați participa la lucrările unor asemenea rețele/cluburi?
☐ Da ☐ Nu ☐ Nu sunt sigur